

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EKONOMICKÉ ŽURNALISTIKY

Mediální obraz diskriminace v tištěných médiích

Media Image of Discrimination in the Printed Media

Student: Veronika Polášková

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jana Gibarti, Ph.D.

Ostrava 2014

Zadání bakalářské práce

Student:

Veronika Polášková

Studijní program:

B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor:

7202R020 Ekonomická žurnalistika

Téma:

**Mediální obraz diskriminace v tištěných médiích
Media Image of Discrimination in the Printed Media**

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Diskriminace v ekonomice
3. Mediální obraz diskriminace
4. Využití řešení problematiky v žurnalistice
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

BECKER, Gary S. *Teorie preferencí*. Přeložili Sojka M., T. Kunca a J. Jonáš. Praha: Grada Publishing, 1997. 350 s. ISBN 80-7169-463-0.

DOLEJŠOVÁ KABELOVÁ, Kristýna. *Základ diskriminace jako první problém v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2012. 181 s. ISBN 978-80-87146-60-6.

JUREČKA, Václav. *Mikroekonomie*, 2. aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2013. 366 s. ISBN 978-80-247-4385-1.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jana Gibartí, Ph.D.**

Datum zadání: 22.11.2013

Datum odevzdání: 09.05.2014

Doc./PhDr./PaedDr. Milan Sekanina, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhožová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením Ing. Jany Gibarti, Ph.D. a s použitím uvedené literatury.

V Ostravě dne: 9. 5. 2014

.....

Veronika Polášková

Obsah

1 Úvod	5
2 Diskriminace v ekonomice	6
2.1. Historický vývoj analýz diskriminace	6
2.2. Rozdíly ve mzdách	8
2.3. Rozdíly plynoucí z lidského kapitálu	9
2.4. Rozdíly plynoucí z diskriminace	10
2.5. Zákaz diskriminace	10
2.6. Diskriminační důvody	11
2.7. Stížnosti proti České republice projednávané Evropským soudem	15
2.8. Stížnosti na restituční proces v České republice	16
2.9. Ostatní stížnosti	17
2.10. Plnění evropských rozsudků českými soudy	18
2.11. Rozdíl mezi přímou a nepřímou diskriminací	18
2.12. D. H. proti České republice	19
3 Mediální obraz diskriminace	21
3.1. Rok 2010	21
3.1.1. Obsahová analýza vybraných článků	23
3.2 Rok 2011	26
3.2.1 Obsahová analýza vybraných článků	27
3.3 Rok 2012	30
3.3.1 Obsahová analýza vybraných článků	32
3.4 Rok 2013	34
3.4.1. Obsahová analýza vybraných článků	36
3.5 První pololetí 2014	38
3.5.1. Obsahová analýza vybraných článků	39
Žurnalistická část	42

4 Využití řešené problematiky v žurnalistice	42
Úvod	42
Úvodní článek.....	42
Interview	47
Anketa.....	50
Recenze.....	51
5 Závěr.....	54
Seznam použité literatury	55
Seznam grafů.....	58
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce.....	59

1 Úvod

Předmětem mé bakalářské práce je Mediální obraz diskriminace v tištěných médiích. Význam této práce spočívá v tom, že informuje o existenci diskriminace, definuje její důvody a také poučuje o právních předpisech, které před ní chrání.

Cílem této práce je nejprve objasnit pojem diskriminace a charakterizovat jednotlivé diskriminační důvody, které vymezuje Evropská úmluva. A za druhé, poskytnout mediální obraz diskriminace v českých masových tištěných médiích, tedy zjistit, jestli se novináři zabývají případy diskriminace, a pokud ano, tak jakými typy, v jakém médiu a v jaké četnosti.

Tato práce se skládá z pěti kapitol. Ve druhé kapitole se zabývám historickým vývojem analýz diskriminace, důvodem rozdílů ve mzdách, jednotlivými diskriminačními důvody a příklady soudních sporů, které projednával Evropský soud.

Třetí kapitola poskytuje mediální obraz diskriminace od roku 2010 do pololetí roku 2014. V každém roce je z vybraných článků vytvořen graf, který vypovídá o rozložení jednotlivých témat diskriminace, tedy zjišťuje, které téma se vyskytuje nejčastěji. Další graf udává, které masové deníky se tomuto tématu věnovaly nejvíce. Obsahová analýza ukazuje příklady článků, které byly v daném roce na dané téma vytištěny.

Čtvrtá kapitola je žurnalistickou částí, tedy Využití dané problematiky v žurnalistice. Jako povinné žánry se zde vyskytují úvodní článek, interview a anketa. Z volitelných žánrů jsem si vybrala recenzi.

2 Diskriminace v ekonomice

2.1. Historický vývoj analýz diskriminace

Diskriminace existovala vždy, ale do roku 1950 se o ní příliš nehovořilo. Nebylo to zvykem. Jedním z prvních ekonomů, který se odvážil o tomto tématu psát, byl držitel Nobelovy ceny za ekonomii Gary Stanley Becker. Již jako student Princetonské univerzity ve Spojených státech amerických se začal zajímat o rasovou diskriminaci a diskriminaci podle pohlaví. Při svých analýzách předsudků a nepřátelství vůči příslušníkům určité skupiny zavedl pojem koeficient diskriminace. Tento pojem vyjadřuje vliv rasy, pohlaví a ostatních osobních charakteristik na postoje a preference. Srovnává skutečnost s obvyklými předpoklady, že zaměstnavatelé berou v úvahu pouze produktivitu zaměstnanců a ignorují jejich charakter. To samé by mělo platit i pro zaměstnance, kteří by měli ignorovat charakter svého zaměstnavatele. Ve skutečnosti ale zaměstnanci mohou odmítnout pracovat pro ženu nebo černocho, i když by za to byli dobře zaplacení. Pouze rozšířením obvyklých předpokladů můžeme porozumět překážkám, které brání menšinám v rozvoji.

Když Gary Stanley Becker začal v padesátých letech minulého století pracovat na analýze vzájemného působení předsudků, neměl se téměř o co opřít. Snad jen o teorii kompenzačních rozdílů, se kterou poprvé přišel skotský ekonom Adam Smith, nebo o dílo švédského ekonoma Karla Gunnara Myrdala Americké dilema: Černošský problém a moderní demokracie. Mnoho let strávil Gary Becker nad tím, jak je ovlivňována skutečná mzdová diskriminace spolu se stupněm konkurence na trhu práce a produktů, rozdělením koeficientu diskriminace mezi členy většinové skupiny, přístupem ke vzdělání a odborné přípravě, výsledky hlasování podle mediánového voliče a ostatními hlasovacími mechanismy, které určují, jestli je zákonodárství nakloněno menšinám. Výsledkem jeho mnohaletého bádání, úvah a teorií jsou jeho díla, mezi která patří například Ekonomika diskriminace, Lidský kapitál nebo Teorie preferencí. (Becker, 1997, s. 189)

Analýza diskriminace nám ukazuje, že předsudky snižuje anebo zvyšuje vliv prostředí. Jedná se o kombinovanou diskriminaci ze strany zaměstnanců, pracovníků, škol, vlád a spotřebitelů. Becker uvádí, že „rozdíly mezi mzdami stejně produktivních černocho a bělochů nebo mužů a žen budou např. mnohem menší než stupeň předsudků vůči černochoům a ženám v případě, kdy se mohou čtené podniky efektivně specializovat na zaměstnávání hlavně černochoů a žen.“ (Becker, 1997, s. 190)

Gary Becker (Becker, 1997, s. 190) také dospěl k závěru, že ve světě, kde jsou konstantní výnosy z rozsahu produkce, se dvě oddělitelné ekonomiky se stejným rozložením kvalifikace diskriminaci úplně vyhnou a budou vykazovat stejné mzdy a výnosy z ostatních zdrojů bez potřeby diskriminovat oddělené menšiny. A také, že tržní diskriminace je ze strany většiny účinná, protože příslušníci menšiny nemohou nabídnout podnikům různé schopnosti v dostatečném množství.

Pokud je většina ve srovnání s menšinou značně velká, např. pokud je bělochů ve státě desetkrát více než černochů, a mají mnohem více lidského a fyzického kapitálu na osobu, tak tržní diskriminace ze strany většiny jen stěží negativně ovlivní její příjem, ale může snížit příjem menšiny. Jestliže představuje menšina výraznou část celku, může mít diskriminace ze strany většiny negativní dopad i na ni. Tohle tvrzení je možné ilustrovat na příkladu Jižní Afriky, kde žije černochů pětkrát více než bělochů. Diskriminace černochů výrazně poškodila také bělochy. Na otázku, proč byla politika rasové segregace nakonec zrušena, by mohly být odpovědi značné náklady diskriminace pro bílé.

Držitel Nobelovy ceny za ekonomii Kenneth Joseph Arrow se domnívá, že z Beckerovy analýzy vyplývá, že tržní diskriminace v dlouhém období mizí. (Becker, 1997, s. 190) To ale Becker vyvrací. Dokázal, že závisí na tom, jestli zaměstnavatelé, kteří nechtějí diskriminovat, zlikvidují v konkurenci všechny diskriminující zaměstnavatele. V dlouhém období je důležitější diskriminace ze strany spolupracovníků a zákazníků, kteří představují významnější zdroje tržní diskriminace než zaměstnavatelé. Pokud neexistuje dostatek efektivních oddělených firem a trhů komodit, není důvod očekávat, že by byla diskriminace těmito skupinami v dlouhém období vytlačena. (Becker, 1997, s. 191)

Jiný teoretický vývoj představuje analýza ze sedmdesátých let o důsledku stereotypního zdůvodňování či statistické diskriminace. Podle této analýzy se může přesvědčení zaměstnavatelů o tom, že menšinové skupiny jsou méně produktivní, samo naplňovat. Může k tomu vést fakt, že příslušníci menšin neinvestují dostatek prostředků do vzdělání a do získávání pracovních zručností. A právě nedostatečné investování je činí méně produktivními. (Becker, 1997, s. 191)

V poslední době se údaje z mnoha zemí o výdělcích a zaměstnanosti černochů, žen, náboženských skupin či přistěhovalců, značně rozšířily. Tyto údaje sice plně dokumentují postavení menšin v různém prostředí, ale některé ze sporů ohledně původu nižších příjmů menšin se nerozptýlily.

2.2. Rozdíly ve mzdách

Mzdy by mohly být u všech pracovníků stejné, ale to bychom se museli pohybovat v dokonale konkurenční ekonomice, ve které by všichni pracovníci byli stejně způsobilí a vykonávali stejnou práci. Neexistovaly by geografické, institucionální ani psychické překážky pro jejich přemísťování a musela by existovat dokonalá informovanost o situaci na trhu práce. Ve skutečné ekonomice ale takového stavu dosáhnout nemůžeme. Tady existuje mnoho trhů práce vytvářených po linii oborové, profesní či regionální. Jednotliví pracovníci se liší svou produktivitou. A důsledkem této segmentace celkového trhu práce a rozdílů v charakteristikách pracovníků jsou rozdíly ve mzdách.

Na otázku, proč se mzdy liší, nám velice dobře odpovídá nabídkově-poptávková analýza. Jurečka uvádí, že „mzdy jsou poměrně vysoké na trzích, kde je poptávka velká a nabídka malá. Naopak na trzích, kde je poptávka malá a nabídka velká, bývají mzdy poměrně nízké. Nepřekvapuje proto, že např. pracovníci, jejichž kvalifikace je v současné době vzácná, mají vyšší mzdy než pracovníci, jejichž kvalifikace se stala v důsledku strukturálních změn méně žádanou.“ (Jurečka, 2013, s. 268-269)

Práce má tendenci se přemísťovat z jednoho užití, ve kterém jsou mzdy nižší do užití, v němž jsou vysoké. Tato mobilita však nemůže být dokonalá, protože ji ovlivňuje mnoho prvků nejrozličnějších povah. Není možné se z dřevorubce rekvalifikovat na lékaře anebo se ze dne na den přestěhovat na druhý konec státu. Často není jednoduché změnit zaměstnání ani v rámci jedné firmy. Jurečka to vysvětluje: „Abychom mohli myšlenkově uchopit jak tendenci k vyrovnávání mzdových rozdílů, tak i tendenci k jejich přetrvávání, rozdělíme tyto rozdíly na dynamické a kompenzační.“ (Jurečka, 2013, s. 269)

Rozlišení dynamických a kompenzačních rozdílů provedu na příkladu Severní Ameriky. Na Aljašce se v souvislosti se stavbou ropovodu zvedla poptávka po pracovnících ve stavebnictví a tím vzrostly jejich mzdy. Tímto způsobem tak vznikl dynamický rozdíl ve mzdách, které byly dokonce nad úroveň jiných částí země. Tyto vyšší aljašské mzdy přilákaly pracovní síly a v důsledku jejich přílivu došlo následně ke mzdovému poklesu. Dynamické rozdíly jsou tedy dočasné a závisí na mobilitě práce. Určitý rozdíl ale mezi mzdou na Aljašce a v jiných částech Spojených států amerických přetrvával. Tento rozdíl se nazývá kompenzační a je důsledkem kompenzace mnohých znevýhodnění, která práce na Aljašce doprovází, především chladnější klima. Kompenzační rozdíly vznikají hlavně u nebezpečných prací, např. u potápěčů, kteří kontrolují stav ropovodů v Severním moři. V takových

zaměstnáních je úmrtnost vyšší než u podobných pracovních činností v lepších podmínkách, proto je tato rizikovější práce lépe honorována.

V jiných případech bývá důvodem kompenzačních mzdových rozdílů prestiž. Někteří lidé jsou ochotni pracovat za nižší mzdu ve společnosti s vyšší prestiží než za vyšší mzdu v podniku s nižší prestiží. (Jurečka, 2013, s. 269)

2.3. Rozdíly plynoucí z lidského kapitálu

Významným zdrojem rozdílu ve mzdách je lidský kapitál, tzn. zásoba kvalifikace, kterou si pracovník vytvořil a která je schopna přinášet důchod. Jedná se o znalosti a dovednosti, které pracovník získal studiem a praxí. Jurečka k tomu dodává, že „teorie lidského kapitálu předpokládá, že individuální rozhodnutí o směru a rozsahu vzdělávání a vůbec kvalifikačního zdokonalování lze analyzovat podobným způsobem, jakým se analyzují rozhodnutí o nákupu strojního zařízení, budovy či závodu.“ (Jurečka, 2013, s. 269) Takže při investování do lidského kapitálu také existuje riziko chybně umístěné investice. Tím rozumíme především špatnou volbu studijního oboru. Lidský kapitál také podléhá amortizaci, a tedy, pokud není udržován, dochází k jeho opotřebení zapomínáním a postupem času se může stát, že z univerzitní kvalifikace zůstane jen diplom.

Rozdíly ve mzdách jsou také důsledkem rozdílů v mezním produktu práce pracovníků disponujících lidským kapitálem, a pracovníků bez lidského kapitálu. Teorie lidského kapitálu praví, že pracovník s vyšší vybaveností lidského kapitálu produkuje vyšší mezní produkt. A proto si zaslouží být lépe honorován. Existuje názor, podle kterého úloha studia na vysoké škole nespočívá ve vybavování studentů poznatky a dovednostmi, ale v prověřování jejich schopností, vůle a sebedisciplíny. Podle tohoto názoru schopnosti, které vedou k úspěchu na univerzitě, souvisí s úspěchem v zaměstnání. Signální teorie nám říká, že studenti, kteří byli schopni projít systémem zkoušek, vysílají signál zaměstnavatelům, že jsou pracovníky, od kterých se dá očekávat vysoká produktivita. Podle této teorie tedy není funkcí vysokoškolského studia vytvářet u studentů vysokou produktivitu, ale prověřovat schopnost studenta této produktivity dosahovat. (Jurečka, 2013, s. 272)

2.4. Rozdíly plynoucí z diskriminace

Osoby, které rozhodují o přijetí či nepřijetí nových pracovníků do zaměstnání, jsou ovlivňovány svými osobními preferencemi. Personální ředitel může např. preferovat uchazeče, který vystudoval stejnou univerzitu, jako on sám. Nebo může preferovat ženatého uchazeče před svobodným. Těmito formami diskriminace se ale ekonomická teorie diskriminace nezabývá. Předmětem jejího zájmu je diskriminace, která má společenský dopad tím, že je systematická, tzn. diskriminace na základě pohlaví, věku a náboženství.

Podle Jurečky „ke mzdové diskriminaci na trhu práce dochází tehdy, když stejně kvalifikovaní pracovníci dostávají za stejný příspěvek k produkci rozdílnou mzdu.“ (Jurečka, 2013, s. 272)

Pro diskriminaci vytváří příznivé podmínky převaha nabídky práce nad poptávkou. Zaměstnavatelé tak mají možnost volby podle svých osobních preferencí. V demokratických zemích byly sice schváleny zákony proti diskriminačním praktikám, ale jedná se o velmi složitý politický, ekonomický i psychosociální problém a nemůže být odstraněn jen pomocí zákonů. Například když v určité firmě neexistují žádné překážky pro funkční postup, a přesto zde ve vedoucích funkcích pracují pouze muži, jedná se o bariéry tvořené podvědomými postoji a předsudky.

2.5. Zákaz diskriminace

Zákaz diskriminace je zakotven v Evropské úmluvě, konkrétně ve článku 14. Plná formulace zní: „Užívání práv a svobod přiznaných touto Úmluvou musí být zajištěno bez diskriminace založené na jakémkoliv důvodu, jako je pohlaví, rasa, barva pleti, jazyk, náboženství, politické nebo jiné smýšlení, národnostní nebo sociální původ, příslušnost k národnostní menšině, majetek, rod nebo jiné postavení.“ (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 20)

Článek 14 se vztahoval pouze na práva zaručená v Evropské úmluvě, nepředstavoval tedy obecný zákaz diskriminace. A proto byl doplněn Protokolem č. 12. Tento protokol je označen jako Všeobecný zákaz diskriminace a zní takto:

„1. Užívání každého práva přiznaného zákonem musí být zajištěno bez jakékoli diskriminace z důvodu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, náboženství, politického či jiného smýšlení, národnostního či sociálního původu, příslušnosti k národnostní menšině, majetku, rodu či jiného postavení.

2. Nikdo nesmí být diskriminován žádným orgánem veřejné moci z jakéhokoli důvodu, zejména z důvodů uvedených v odstavci 1.“ (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 30)

2.6. Diskriminační důvody

Budeme-li chtít zkoumat zákaz diskriminace v judikatuře Evropského soudu, musíme si položit otázku, jaké důvody by měly být kvalifikovány jako nepřijatelné a jaké skupiny by měly být před diskriminací chráněny. Mezinárodní instrumenty na ochranu lidských práv volí různé přístupy. První možností je, že výčet diskriminačních polí není vůbec zakotven a záleží na soudech, aby určily, z jakého důvodu je v konkrétním případě rozlišování zakázáno. Druhým přístupem je taxativní vymezení polí diskriminace, které způsobuje, že soudy nemají žádný prostor pro uvážení. Poslední možností je použití demonstrativního výčtu možných diskriminačních důvodů. (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 96)

Článek 14 obsahuje demonstrativní výčet, který je charakterizován používáním slov „jako“ a používáním pojmu „jiné postavení“. „Výčet diskriminačních důvodů s jedinou výjimkou, kterou je příslušnost k národní menšině, odpovídá výčtu uvedenému ve Všeobecné deklaraci lidských práv i v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech.“ (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 96)

Mezi diskriminační důvody podle článku 14 patří pohlaví, rasa a barva pleti, jazyk, náboženství, politické nebo jiné smýšlení, sociální původ, majetek, rod a jiné postavení.

- **Pohlaví**

Pohlaví má klíčové postavení mezi diskriminačními důvody. Odpovídá tomu vysoký počet stížností na porušení článku 14 z důvodu diskriminace na základě pohlaví, o kterých rozhodoval Evropský soud. Ten se musí při přezkoumávání stížnosti vypořádat s tím, co může být ospravedlněním rozdílného zacházení na základě pohlaví. Příkladem takové stížnosti může být případ pana Van Raalteho, který se soudil proti Nizozemí. Namítal, že zproštění svobodných bezdětných žen starších 45 let od povinnosti odvádět příspěvek podle zákona o rodinných přídavcích, je diskriminační, protože svobodní bezdětní muži nad 45 let od tohoto poplatku zproštění nejsou. Nizozemská vláda tehdy argumentovala tím, že rozdíly mezi muži a ženami, co se týče biologické možnosti rozmnožování, omlouvají rozdílné zacházení. Evropský soud v této záležitosti vyslovil, že faktické rozdíly samy o sobě nemohou představovat ospravedlnění rozdílného zacházení mezi ženami a muži.

S podobnou stížností na porušení článku 14 vystoupil pan Burghartz proti Švýcarsku. Úřady mu odmítli žádost o uznání rodného příjmení manželky jako jejich rodinného příjmení. Švýcarská vláda se obhajovala tím, že zvolila tradiční úpravu, podle které se jako rodinné příjmení bere příjmení muže. Evropský soud tento argument neuznal a rozhodl o porušení článku 14. (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 97)

- Rasa a barva pleti

Jednou ze základních hodnot, na kterých je Evropská rada založena, je ochrana před rasovou diskriminací. Evropský soud shrnul svá prohlášení o rasové diskriminaci takto: „Rasová diskriminace je obzvláště odsouzeníhodný druh diskriminace a s ohledem na její nebezpečné následky vyžaduje od národních orgánů speciální pozornost a důraznou reakci. Z tohoto důvodu národní orgány musí použít všechny dostupné prostředky k boji proti rasismu, čímž posílí demokratickou vizi společnosti, v níž různorodost není vnímána jako hrozba, ale jako pramen obohacení.“ (Dolejšová Kabelová, 2012 s. 98)

V některých případech stěžovatelé nenamítali rasovou diskriminaci, ale diskriminaci na základě etnického původu. Evropský soud tyto případy podřadil pod rasovou diskriminaci a ve vztahu k rase a etnicitě uvedl: „Etnicita a rasa jsou provázané koncepty. Zatímco pojem rasy má původ v ideji biologické klasifikace lidských bytostí na poddruhy na základě morfologických znaků jako je barva pleti nebo obličejové charakteristiky, etnicita má svůj původ v ideji společenských skupin vyplývajících obzvláště ze společné národnosti, náboženské víry, sdíleného jazyka nebo kulturních a tradičních původů a výchovy. Diskriminace na základě etnického původu je formou rasové diskriminace.“ (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 98)

Ačkoliv ochrana před rasovou diskriminací je vysoká, Evropský soud na ni neeviduje mnoho stížností. Důvodem by mohla být konstrukce důkazního břemene, protože tato forma diskriminace se dokazuje jen velmi těžce. Stejně tak jako diskriminace na základě pohlaví patří mezi tzv. „podezřelá“ kritéria, která vyžadují velmi přísný přezkum.

- Jazyk

Ani stížností na diskriminaci na základě jazyka nepřezkoumával Evropský soud mnoho. Nejznámější je případ rodičů dětí belgické státní příslušnosti mluvící francouzsky, kteří se domáhali toho, aby jejich děti mohly být vzdělávány právě ve francouzštině. Belgie totiž neposkytovala vzdělání ve francouzském jazyce ve správních obvodech, ve kterých žili.

Evropský soud po přezkoumání belgické lingvistické legislativy dospěl k závěru, že se Belgie chová v rozporu se článkem 14 Evropské úmluvy. Toto rozhodnutí je v odborné literatuře velmi dobře oceňováno. (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 99)

- Náboženství

Svoboda náboženského vyznání je zakotvena v článku 9 Evropské úmluvy. Evropský soud opakovaně zdůraznil, že svoboda náboženství také představuje základ demokratické společnosti. Mezi stížnosti na diskriminaci z důvodu náboženství, které řešil Evropský soud, patří možnost zákazu nošení muslimského šátku na univerzitách, nepřiznání rodičovských práv z důvodu členství v určité církvi, určení bydliště dětí u otce z důvodu náboženství matky nebo odmítání vojenské služby z důvodu svědomí. (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 99-100)

- Politické nebo jiné smýšlení

Příkladem této diskriminace projednávané Evropským soudem je věc Feldek proti Slovensku. Stěžovatel Lubomír Feldek publikoval báseň a následně prohlášení, ve kterém kritizoval fašistickou minulost ministra kultury a školství Dušana Slobodníka. Ministr podal na básníka žalobu na ochranu osobnosti. Feldek zase tvrdil, že byla porušena jeho práva na svobodu projevu. Evropský soud dal za pravdu, že svoboda projevu stěžovatele porušena byla, ale nenalezl nic, co by nasvědčovalo rozdílnému zacházení na základě politického názoru. (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 100)

- Sociální původ

Existuje také několik případů, u nichž byl diskriminačním důvodem sociální původ. Pan Stjerna žaloval Finsko za to, že mu nedovolili změnu jména na Tawaststjerna, což bylo původní jméno jeho předků. Jeho žádost byla zamítnuta, protože byl jeho předek nemanželským dítětem, což bylo uvedeno v rozhodnutí. Takže byl v podstatě diskriminován na základě sociálního původu. Evropský soud ale rozhodnutí finských orgánů nezměnil, jen změnil důvod rozhodnutí, a sice že jméno nebylo po více jak 200 let používáno. (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 100-101)

- Majetek

Tento typ diskriminace se v judikatuře Evropského soudu vyskytuje poměrně často. Například v Irsku byla předmětem stížnosti nemožnost rozvodu. Stěžovatelé napadali skutečnost, že nemohli být platně rozvedeni a poté znovu oddáni v Irsku. Zatímco majetnější

lidé měli šanci si zaplatit rozvod v zahraničí, který samozřejmě platí i v Irsku. Evropský soud tehdy rozhodl, že rozvod v zahraničí je platný pouze pro osoby s trvalým pobytem v zahraničí a nedošlo tedy k diskriminaci založené na majetku. Mezi příklady této diskriminace je možné zařadit např. rozdílné zacházení mezi nájemci a pronajímateli, nájemci státního majetku a nájemci majetku ve vlastnictví soukromých osob anebo mezi rybáři pobřežními a ve volném moři. (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 101)

- Rod

V českém překladu je sice uvedeno slovo rod, pokud bychom ale originál přeložili přesněji, jednalo by se o pojem narození. Stížnosti podávané k tomuto důvodu se většinou týkaly narození mimo manželství. Kuriózní případ nastal ve Francii, kde se matka své právě narozené dcery zřekla a požádala, aby její narození bylo utajeno a také, aby byla utajena totožnost jejích rodičů a sourozenců. Stěžovatelka, tedy ta dcera, jejíž matka se jí zřekla a která nikdy nezjistí, kdo je její matka, se bránila tím, že je diskriminována na základě rodu a domáhala se zrušení utajení svého původu. U Evropského soudu ale neuspěla. Podle jeho rozhodnutí není možné zjistit, jestli se ve vztahu ke své biologické matce nachází ve srovnatelné situaci jako děti, jejichž příbuzenský vztah je k jejich biologické matce jasně určen. (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 101-102)

- Jiné postavení

Jako poslední základ diskriminace je ve článku 14 Evropské úmluvy Jiné postavení, což je založeno na osobní charakteristice. Judikatura Evropského soudu nebyla konzistentní v definování Jiného postavení. Evropský soud se ani nevyjadřuje k důvodu diskriminace, pouze konstatuje, že došlo k rozdílnému zacházení osob v konkrétní situaci. Příkladem věci, kde Evropský soud zkoumal, zda se jedná o rozlišení osobní charakteristikou, je Magee proti Spojenému království Velké Británie a Severního Irska. Jako podezřelý si stěžoval, že ti, kteří jsou zadrženi a vzati do vazby v Anglii a Walesu mají přístup k právníkovi a mají právo na jeho přítomnost při výslechu. Zatímco podezřelí v Severním Irsku toto právo nemají. Vláda argumentovala tím, že rozdílné zacházení je na základě zeměpisné polohy, nikoli na osobní charakteristice a Evropský soud se s tímto rozhodnutím vlády ztotožnil.

- Diskriminační důvody mimo výčet článku 14

Dále existují diskriminační důvody mimo výčet uvedený v článku 14. Jsou jimi např. sexuální orientace, věk a zdravotní postižení. (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 105)

Podle profesorky Sandry Fredman, „diskriminace na základě sexuální orientace je obzvláště tvrdým popřením důstojnosti a rovnosti, protože útočí na sexuální intimitu, která leží v samém jádru identity a štěstí jednotlivce.“ (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 105) Evropský soud se touto diskriminací začal zabývat na základě stížnosti pana Dudgeona, který napadal právo Severního Irska, podle kterého určité homosexuální praktiky mezi souhlasícími dospělými muži naplňují skutkovou podstatu trestného činu. Podle pana Dudgeona se jedná o porušení práva na soukromý život. Evropský soud dal panu Dudgeonovi za pravdu a potvrdil, že se skutečně jedná o zásah do práva na respektování soukromého života. (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 105)

Stížnost na diskriminaci na základě věku řešil Evropský soud ve věci paní Schwizgebel proti Švýcarsku. Stěžovatelce nebylo umožněno ve svých 47 letech adoptovat dítě. Tvrdila, že je to nespravedlivé oproti ženám, které v tomto věku mohou mít vlastní dítě. Evropský soud ale shledal, že toto zacházení mělo objektivní a rozumné ospravedlnění. (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 106-107)

Pan Bott jel na dovolenou do přímořského letoviska Lido degli Estensi, kde zjistil, že pro zdravotně postižené není dostupná pláž a moře. Soudil se tedy s Itálií z důvodu diskriminace na základě zdravotního postižení. Evropský soud ale nevyhověl, neboť přístup k moři v místě dovolené nespadá pod předmět diskriminace. Jiný případ řešila paní Pretty proti Spojenému království Velké Británie a Severního Irska, která podala stížnost na to, že vnitrostátní legislativa neumožňuje tělesně postiženým osobám spáchat sebevraždu. Podle britského práva není spáchání sebevraždy trestný čin, ale stěžovatelce brání její nemoc, aby ji mohla spáchat bez cizí pomoci. Evropský soud shledal, že v této věci je objektivní a rozumné ospravedlnění pro to, aby zákon nerozlišoval mezi těmi, kteří fyzicky jsou anebo nejsou schopni spáchat sebevraždu. (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 107)

2.7. Stížnosti proti České republice projednávané Evropským soudem

Ze statistik zveřejňovaných Evropským soudem pro lidská práva vyplývá, že Češi dávají stížnosti do Štrasburku častěji než je průměr v Evropské unii. V 98 % případů se jedná o stížnosti nepřijatelné. Co se týče těch přijatelných dvou procent, tak z těch v devadesáti případech bylo uznáno porušení Úmluvy, ve třech procentech k porušení nedošlo a v šesti procentech bylo schváleno smírné urovnání. (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 136)

Největší počet stížností na Českou republiku se týká nepřiměřené délky soudního řízení, dále je napadáno porušení práva na spravedlivý proces a porušení práva na svobodu a bezpečnost. „Pokud jde o stížnosti proti České republice týkající se článku 14 rozhodované Evropským soudem, k 29. 11. 2010 Evropský soud (resp. Komise) rozhodl o třiceti pěti stížnostech proti České republice, v nichž stěžovatelé namítali, že byli obětí diskriminace v rozporu s článkem 14.“ (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 136-137)

2.8. Stížnosti na restituční proces v České republice

Celkem patnáct stížností se týkalo restitucí majetku na území České republiky. První z nich byla stížnost pana Hávy, který na základě zákona o půdě požádal o restituci majetku, který mu byl vyvlastněn. Jeho stížnost byla zamítnuta z toho důvodu, že neměl trvalý pobyt na území České a slovenské federativní republiky. Neuspěl ani u Ústavního soudu. Podle názoru pana Hávy došlo k diskriminaci osob, které by normálně byly oprávněny k restituci, ale z důvodu trvalého pobytu mimo republiku na ni nárok nemají. Poté se obrátil na Evropský soud. Ten rozhodl o tom, že pan Háva nevyčerpal všechny opravné prostředky, a proto shledal stížnost za nepřijatelnou. (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 137)

Pan Nohejl také napadal podmínku trvalého pobytu pro restituci podle zákona o mimosoudních rehabilitacích a uvedl, že i po zrušení této podmínky byl diskriminován při užívání majetku. Komise rozhodla, že stížnost je z části neslučitelná s Evropskou úmluvou z časového důvodu a že Úmluva negarantuje právo na restituci majetku. Evropský soud rozhodl o nepřijatelnosti i u dalších případů, např. u paní Pezoldové nebo pana Jonáše. Stěžovatelka Pezoldová napadala skutečnost, že její restituční nároky nelze uplatnit podle platných restitučních předpisů a je tedy diskriminována při užívání majetku. Komise k tomu uvedla, že stížnost se týká pouze práva na získání majetku, které v Evropské úmluvě zakotveno není. Pan Jonáš si zase stěžoval na podmínku českého občanství stanovenou pro restituci majetku podle zákona o mimosoudních rehabilitacích, a také, že restituovány mohou být jen fyzické osoby. Tyto stížnosti byly také vyhodnoceny jako nepřijatelné. (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 137-138)

Pokud shrneme argumentaci Evropského soudu ohledně stížností na restituce, tak ta se opírala o skutečnost, že žádost o restituci nelze považovat za majetek ve smyslu článku 1 Protokolu č. 1 a proto nebyl aplikovatelný ani článek 14. „Navíc Komise se mohla zabývat pouze skutečnostmi, které se staly v době účinnosti Evropské úmluvy na území České

republiky, proto veškeré námitky týkající se období předcházející tomuto datu jsou nepřezkoumatelné z důvodu rationae temporis.“ (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 138)

2.9. Ostatní stížnosti

Jedna z prvních stížností, které projednávala Komise, a netýkala se restitucí, byla od pana Slepčíka a dalších, kteří napadali Českou republiku a Nizozemí. „Stěžovatelé byli čeští Romové, kteří požádali o azyl v Nizozemí z důvodu, že v České republice byli údajně oběťmi útoků ze strany skinheadů a že jim české orgány nebyly schopny zajistit dostatečnou ochranu.“ (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 139) Nizozemí jim žádost o azyl odmítlo. Stěžovatelé namítali, že nizozemské orgány rozhodly o jejich žádosti o azyl po nepřiměřeně dlouhé době. Žádost u Evropského soudu jim byla zamítnuta jako neslučitelná s ustanoveními Evropské úmluvy. (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 139)

Proti České republice se také projednávala stížnost diskriminace na základě zdravotního postižení manželů Zehnalových. Ti si stěžovali, že v Přerově, kde žijí, není dostatečné množství bezbariérových veřejných a veřejnosti přístupných budov. Evropský soud při posuzování této stížnosti poukázal na podobnost s rozhodnutím stížnosti pana Botta, který si stěžoval, že v přímořském letovisku, ve kterém trávil dovolenou, nemají bezbariérový přístup k moři. Jelikož ve věci pana Botta rozhodli, že případ je neaplikovatelný, tak u manželů Zehnalových nemohli rozhodnout jinak. (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 139-140)

První Čech, který uspěl u Evropského soudu se stížností na diskriminaci, byl pan Bucheň. Jako bývalý vojenský soudce tvrdil, že pozastavení jeho výplaty výsluhového příspěvku je diskriminační. Zasahuje totiž do jeho vlastnického práva, když to srovnáme s ostatními vojáky, kteří šli po svém odchodu z armády pracovat jako státní zaměstnanci a tento příspěvek pobírají. Také si stěžoval, že někteří bývalí vojenští soudci začali pracovat u obecných soudů za stejných podmínek, jako on sám, ale příspěvek pobírají bez jakéhokoliv omezení. Ačkoliv se česká vláda snažila ospravedlnit různé zacházení problémy, které mohly potkat jednotlivé vojáky při změně jejich povolání, hlavně argumentovali mírou osobního úsilí, které museli vyvinout, tak Evropský soud rozhodl ve prospěch pana Buchně. Tedy, že osobní úsilí nemůže sloužit k ospravedlnění rozdílného zacházení. (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 140)

2.10. Plnění evropských rozsudků českými soudy

Rozhodnutí Evropského soudu jsou českými orgány plněna a respektována. Ústavní soud se k vnitrostátnímu závazku k provedení rozhodnutí Evropského soudu vyjádřil takto: „...Ústavní soud nemá žádných pochybností o tom, že obsah závazného rozsudku Evropského soudu ve věci proti České republice představuje pro Českou republiku závazek, jenž pro ni vyplývá z mezinárodního práva. Česká republika je povinna nejen podle mezinárodního práva, ale i s odkazem na ustanovení čl. 1 odst. 2 Ústavy takové závazky dodržovat...“ (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 145) K dodržování rozsudků přispívá skutečnost, že na výkon dohlíží Výbor ministrů, který kromě zaplacení spravedlivého zadostiučinění může po příslušném státu požadovat i přijetí individuálních opatření k nápravě újmy způsobené stěžovateli. O konkrétním postupu rozhoduje ministr spravedlnosti. (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 145)

2.11. Rozdíl mezi přímou a nepřímou diskriminací

Evropský soud donedávna pracoval pouze s přímou diskriminací, dokud neudělal velký senát Evropského soudu klíčový krok k uznání nepřímé diskriminace v případech týkajících se České republiky.

V právní teorii existuje celá řada definic přímé diskriminace, např. soudce Nejvyššího správního soudu Zdeněk Kühn ji definuje jako: „takovou regulaci, kdy je s určitou osobou nebo skupinou osob zacházeno ve srovnatelné situaci méně výhodným způsobem než s osobami jinými, pokud se tak děje z důvodu právně neospravedlnitelných, tedy a) na základě nepřípustného kritéria (rasa, pohlaví, národnost, víra atp.), ledaže je rozdílné zacházení na základě takového kritéria věcně odůvodněno oprávněným účelem a prostředky k jeho dosahování jsou přiměřené a nezbytné, nebo se tak děje b) svévolně, tedy bez možného rozumného zdůvodnění takové regulace.“ (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 122) Existují i jednodušší definice, např. Oran Doyle (in Dolejšová Kabelová, 2012, s. 123) tvrdí, že přímá diskriminace je tam, kde opatření na první pohled rozlišuje mezi skupinami A a B, přičemž pole rozlišení je odsouzeníhodné. Evropský soud někdy definici přímé diskriminace doplňuje takto: „Jinými slovy pojem diskriminace zahrnuje obecně případy, kde s osobou nebo skupinou osob je zacházeno méně příznivě bez řádného ospravedlnění, přestože více příznivé zacházení není požadováno Úmluvou... Článek 14 nezakazuje rozdílné zacházení, které je založeno na objektivním zhodnocení zásadně odlišných skutkových okolností a které opírajíc

se o veřejný zájem spravedlivě vyvažuje mezi ochranou zájmů společnosti a respektem pro práva a svobody chráněná Úmluvou...“ (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 123)

Definovat nepřímou diskriminaci vyvolávalo obtíže, nakonec ji Zdeněk Kühn (in Dolejšová Kabelová, 2012, s. 124) popsal: „určitá obecná právní úprava, která formálně neobsahuje žádnou zakázanou diskriminační klasifikaci, ve skutečnosti vyvolává diskriminaci při své aplikaci. Takováto norma, ačkoliv je v obecné rovině formálně v pořádku, a aplikuje se “rovně“, má a musí mít v realitě na své adresáty nerovný dopad, přičemž tento nerovný dopad se odvíjí právě již od formulace kritéria podaného normou.“ (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 124) Nepřímou diskriminaci definuje také Oran Doyle, a sice jako „opatření, které na první pohled nerozlišuje mezi skupinami A a B, ale které je z nějakého souvisejícího důvodu problematické.“ (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 124)

Dlouhou dobu nebylo zřejmé, jestli Evropská úmluva chrání před nepřímou diskriminací. Ačkoliv první náznaky akceptace nepřímé diskriminace lze nalézt již dříve, tak skutečnost, že nepřímá diskriminace má své místo v Evropské úmluvě, formuloval Evropský soud až ve věci D. H. proti České republice.

2.12. D. H. proti České republice

Stěžovatelé v této věci namítali porušení svého práva na vzdělání bez diskriminace na základě rasy či etnického původu. Tohle porušení bylo podle stěžovatelů způsobeno rasovou segregací, která se odrážela v existenci dvou vzdělávacích systémů. Zvláštní školy pro romské děti a běžné školy pro většinovou populaci. „Stěžovatelé byli žáci romského původu, kteří byli přímo zařazeni nebo po určité době strávené na základních školách přeřazeni do zvláštních škol v Ostravě.“ (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 126-127) I když rodiče stěžovatelů souhlasili, nebo dokonce sami požádali o zařazení svých dětí do zvláštní školy. „O zařazení následně rozhodli ředitelé dotčených zvláštních škol, kteří se odvolávali na doporučení pedagogicko-psychologických poraden, kde byli stěžovatelé podrobeni psychologickým testům.“ (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 127) Rozhodnutí o přeřazení žáků byla doručena jejich rodičům a nikdo z nich nevyužil možnost odvolání. Stěžovatelé podali až později, po uplynutí lhůty pro odvolání, návrh na přezkoumání správních rozhodnutí o jejich zařazení do zvláštních škol ke Školskému úřadu v Ostravě. Tvrdili, že jejich rozumové schopnosti nebyly testovány spolehlivě. Jelikož školský úřad sdělil stěžovatelům, že napadená rozhodnutí jsou v souladu s právními předpisy, tak se obrátili na Ústavní soud, který stížnost zamítl. Vládě se

podarilo prokázat, že systém zvláštních škol nebyl v České republice zaveden výlučně pro romské děti, že zařazování dětí do zvláštních škol se neřídí etnickým původem žáků, ale sleduje legitimní cíl, kterým je přizpůsobování školského systému schopnostem dětí.

Evropský soud uvedl, že takováto situace může být v souladu s definicí používanou Evropskou komisí proti rasismu a nesnášenlivosti a může tedy představovat nepřímou diskriminaci. Dále Evropský soud zdůraznil, že z judikatury vyplývá, že zranitelná pozice Romů vyžaduje, aby byla věnována zvláštní pozornost jejich potřebám a jejich vlastnímu způsobu života. (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 127-128)

Na základě statistických dat Evropský soud uznal, že počet dětí romského původu umístěných do zvláštních škol je nepřiměřeně vysoký. Ačkoliv byla napadená ustanovení formulována neutrálně, tak vyšší dopad měla na romské děti v porovnání s ostatními. Velký senát vyslovil, že tam, kde má legislativa diskriminační dopad, nemusí stěžovatelé prokazovat jakýkoli diskriminační záměr na straně dotčených orgánů. „Na základě těchto závěrů pak shledal, že důkazní břemeno se přesouvá na vládu, která musí prokázat, že rozdíl v dopadu zákonů byl výsledkem objektivních faktorů, které nejsou spojeny s etnickým původem.“ (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 128) Velký senát nepřijal argument vlády, že zvláštní školy byly „pozitivním opatřením“ ve prospěch žáků se zvláštními vzdělávacími potřebami a konstatoval, že s ohledem na sporný charakter psychologických testů nemohou představovat objektivní ospravedlnění.

Je důležité poznamenat, že rozsudek ve věci D. H. proti České republice vyvolal rozporuplné reakce. Na jedné straně byl vítán odbornou veřejností jako první rozsudek jednoznačně uznávající nepřímou diskriminaci a na druhé straně byl ostře kritizován v nesouhlasných stanoviskách soudců Evropského soudu i částí české odborné veřejnosti. (Dolejšová Kabelová, 2012, s. 128-129)

3 Mediální obraz diskriminace

Třetí kapitola podává mediální obraz diskriminace v tištěných médiích. Je zaměřena na masové seriózní noviny, hlavně na Mladou frontu Dnes, Lidové noviny, Hospodářské noviny, deník Metro, Právo a Haló noviny za období od roku 2010 do pololetí roku 2014. Četnost článků bulvárních deníků je sledována také, ale není jim věnován prostor v obsahové analýze. A to z toho důvodu, že v bulvárních člancích se slovo diskriminace objevilo jen jednou a to ještě ve spojitosti například s Madonnou. Takže se skutečnému znevýhodňování nevěnují.

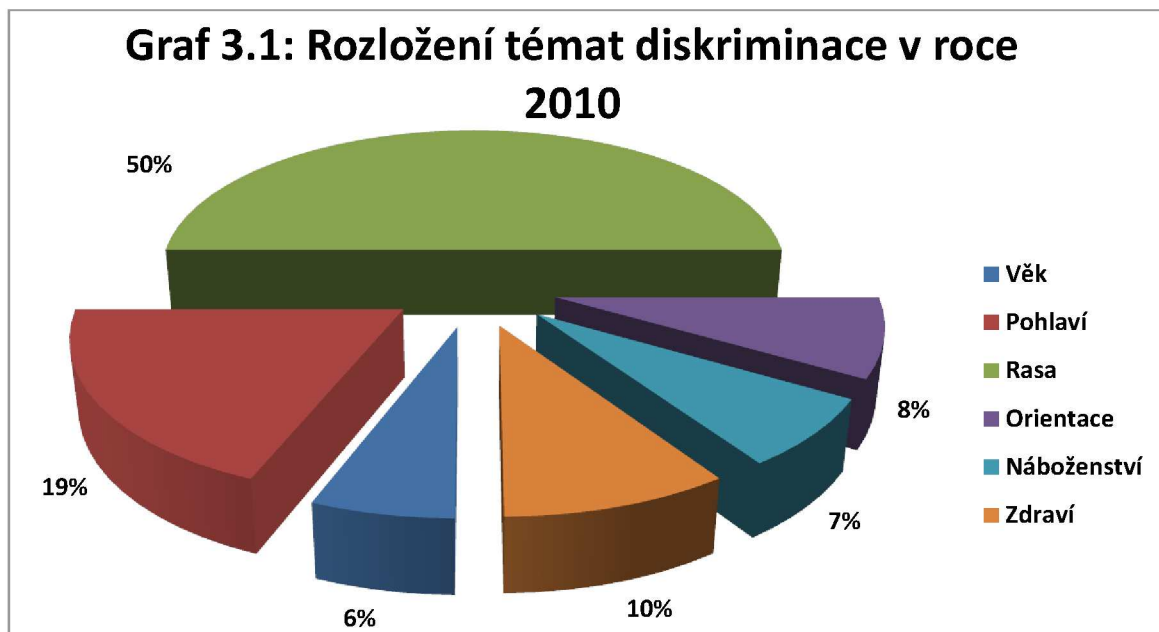
Téma diskriminace jako by nezajímalo redaktory z Deníku, k nalezení nebyl ani jediný článek. V ostatních médiích jich bylo prostřednictvím Anopressu nalezeno přibližně pět tisíc. Klíčovým slovem pro výběr článků bylo slovo „diskriminace“. Průměrná četnost vybraných článků je přibližně 90 za měsíc.

Grafy jsou dělány pouze z vybraných článků, které byly tříděny tak, že nebyly brány v úvahu interview. Dále nebyly zohledňovány články, ve kterých se o skutečnou diskriminaci nejednalo a šlo jen o pocit ukřivděného člověka, který tu diskriminaci na něčí straně viděl. Také byly separovány ty články, které se věnují tématu, který už dříve popsalo jiné médium.

Témata diskriminace v obsahové analýze jsou řazena podle četnosti v jednotlivých letech. Ke každému tématu je uveden minimálně jeden příklad článku, který v daném roce na dané téma diskriminace vyšel. U četnějších témat je jich uvedeno více. Do obsahové analýzy byly vybrány ty nejzajímavější články.

3.1. Rok 2010

V roce 2010 dominovaly zprávy a články o diskriminaci z hlediska rasy, jak je patrné z níže zvedeného Grafu 3.1. Přispívá k tomu fakt, že Česká republika byla neustále kritizována ze strany Evropské unie za údajnou diskriminaci romské menšiny. Na druhé přičce stojí znevýhodňování z hlediska pohlaví, dále zdraví, orientace, náboženství a nakonec věk. Články na ostatní typy diskriminace se nevyskytují.

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

V tomto roce se tématem diskriminace nejvíce zabývala Mladá fronta Dnes, viz Graf 3.2. Na druhé pozici se umístily Lidové noviny a na třetí Právo. Na posledním místě jsou se stejným skóre bulvární deníky Aha! a Blesk.

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

3.1.1. Obsahová analýza vybraných článků

Diskriminace na základě rasy

Deník Právo 5. března informovalo své čtenáře o tom, že Česká republika je kritizována za diskriminaci Romů. Konkrétně nás za ni odsuzuje komisařka OSN Navi Pillayová. Doslova uvedla: „Zatímco EU a některé evropské vlády se snažily situaci Romů zlepšit, v mnoha zemích včetně Slovenska a České republiky se jejich postavení patrně zhoršuje.“ (Právo, 2010, č. 54) Takovou zprávu předala Radě OSN pro lidská práva. Na ni reagoval mimo jiných i šéf ODS Mirek Topolánek: „Obávám se, že paní Pillayová neví, kde obě země leží a že se rozdělily. Chtěl bych mít její starosti. Pracuje v zemi, kde je standardní trest smrti (Pillayová pochází z JAR) a asi nevidí rozdíl mezi Českem a Běloruskem.“ (Právo, 2010, č. 54) Také podotkl, že ve světě existují problémy mnohem horší.

V dubnu si obyvatelé Jihlavy stěžovali na chování romských dětí na hřišti. O případu informovala Mladá fronta Dnes. Odehrálo se tam totiž několik konfliktů mezi romskými dětmi a dospělými většinové populace. Radnice už obdržela desítky stížností, objevily se i případy fyzického napadení. Náměstek primátora Radek Vovsík řekl, že tohle jasně znamená diskriminaci většinové populace. Zástupci Romů ale mají jiný názor: „Město hrubě zanedbalo postupné komunitní kroky při uvedení hřiště v problémové lokalitě do provozu,“ uvedl Patrik Priesol, předseda občanského sdružení Horizont, které se zabývá problémy romských obyvatel. (MF Dnes, 2010, č. 77) Dále navrhl řešení, že by hřiště bylo hlídáno například studenty sociálních škol, kteří by tady vymýšleli odpolední program. Vybudování hřiště stálo přibližně 9 milionů korun a pohybují se tam bez dozoru skupiny romských dětí, které se chovají vulgárně a agresivně. „Chodí desítky stížnosti. Zaznamenal jsem už případy poplivaných dětí, sprosté nadávání dospělým, kouření na hřišti i fyzické napadení. Řada rodičů už rezignovala a přestala své děti na hřiště pouštět,“ řekl náměstek Vovsík. (MF Dnes, 2010, č. 77)

Z Lidových novin se čtenáři v dubnu dozvěděli, že některým základním školám hrozí kvůli diskriminaci zrušení. Týká se to více jak třiceti škol, které zdravé děti určovaly jako mentálně zaostalé. Na jejich výuku tak pobíraly od státu vyšší dotace. Na tohle pochybení přišla Česká školní inspekce. „Jedná se o znepokojující praxi, která jde proti zákonu. Ten jasně říká, že zdravé děti nemohou být vzdělávány jako děti s mentálním postižením, a není možné, aby za to ještě školy pobíraly peníze,“ uvedla Klára Laurenčíková, vrchní ředitelka

sekce speciálních programů na ministerstvu školství. (LN, 2010, č. 79) Česká republika je dlouhodobě kritizována za to, že romské děti končí často ve zvláštních školách, i když by měly navštěvovat běžné školy. Podle ředitelky školní inspekce, Olgy Hofmanové, je vysoký počet romských dětí ve školách zvláštní. Například v Ústeckém kraji chodí do těchto škol 53 % Romů, v Karlovarském kraji 49 % a v Libereckém 42 %.

V prosinci jsme se v Právu mohli dočíst, že německé romské organizace vyznamenaly skupinu mladých Romů z Ostravy, kteří v roce 2007 uspěli u Evropského soudu s žalobou na český stát kvůli diskriminaci ve vzdělávání. Ocenění bylo dotováno 500 euro.

Diskriminace na základě pohlaví

V květnu padl rozsudek pro firmu Novartis, informovalo Právo. Tento švýcarský výrobce léků musel zaplatit odškodné v hodnotě 250 milionů dolarů, tedy 5 miliard korun, za diskriminaci žen. Firma se dopouštěla toho, že svým zaměstnankyním vyplácela nižší mzdy než jejich mužským kolegům a také je méně povyšovala.

Problém s diskriminací žen má také Slovensko, informovaly své čtenáře v červnu Hospodářské noviny. Do své legislativy totiž nepřevedlo pravidla Evropské unie o rovnosti pohlaví v zaměstnání. Komise odeslala Slovensku tzv. odůvodněné stanovisko, to představuje druhou fázi procedury při porušení práva a po ní následuje pohnání země k soudnímu dvoru. Slovenská právní úprava také nezajišťuje plný soubor práv k ženám, které se vrací z mateřské dovolené.

Organizace spojených národů kritizuje Česko za to, že ještě stále diskriminuje ženy. S případem nás seznámila v říjnu Mladá fronta Dnes. Česká legislativa totiž nepomáhá matkám vrátit se do pracovního procesu, nevypořádalo se s otázkou sterilovaných žen a také omezuje rodičky v osobním právu vybrat si místo, kde chtějí родit.

Diskriminace na základě zdraví

V lednu píše Mladá fronta Dnes o tom, že obec Loučná nad Desnou bude všem dívkám, které navštěvují školu v jejich obci od sedmé do deváté třídy, platit očkování proti rakovině děložního čípku. To přijde ostatní ženy na deset tisíc. Zatímco rodiče z Loučné si toto rozhodnutí pochvalují, rodiče dívek ze Šumperka se zlobí. „Pokud se něco takového dělá, tak by to mělo platit pro všechny stejně bez ohledu na to, kam dívka chodí do školy. Tohle je diskriminace,“ zlobila se matka jedné z dívek. (MF Dnes, 2010, č. 19)

Právo nás v lednu informovalo o tom, že praktičtí lékaři pro děti a dorost ze Zlínského kraje odmítají očkovat proti pneumokoku. Důrazně tak protestují proti pravidlům proplácení vakcíny. Zdarma se totiž mohou nechat děti naočkovat do sedmi měsíců věku. Lékaři k očkování přistupují různě, ve Zlíně ještě očkují, na Uherskohradištsku už ne. Podle předsedy krajské rady České lékařské komory Lubomíra Nečase: „Jde o diskriminaci těch, kteří během prvních měsíců života onemocní nebo mají jiné zdravotní komplikace. Tyto děti již nebudou očkovány na náklady pojišťovny, ale buďto to rodiče zaplatí, nebo nebudou děti očkovat vůbec.“ (Právo, 2010, č. 16)

Diskriminace na základě sexuální orientace

Deník Právo poskytuje v lednu svým čtenářům obraz situace v Havaně. Dcera kubánského prezidenta Raúla Castra, Mariela, by nejradši povolila sňatky homosexuálů: „Ani ve stranických řadách nesmí být lidé postihováni či znevýhodňováni kvůli sexuální orientaci.“ (Právo, 2010, č. 17) Mariela je šéfkou Centra sexuální výchovy a tento krok je podle ní významný vzhledem ke dvaceti letům zákazů a desetiletích diskriminace homosexuálů.

Diskriminace na základě náboženství

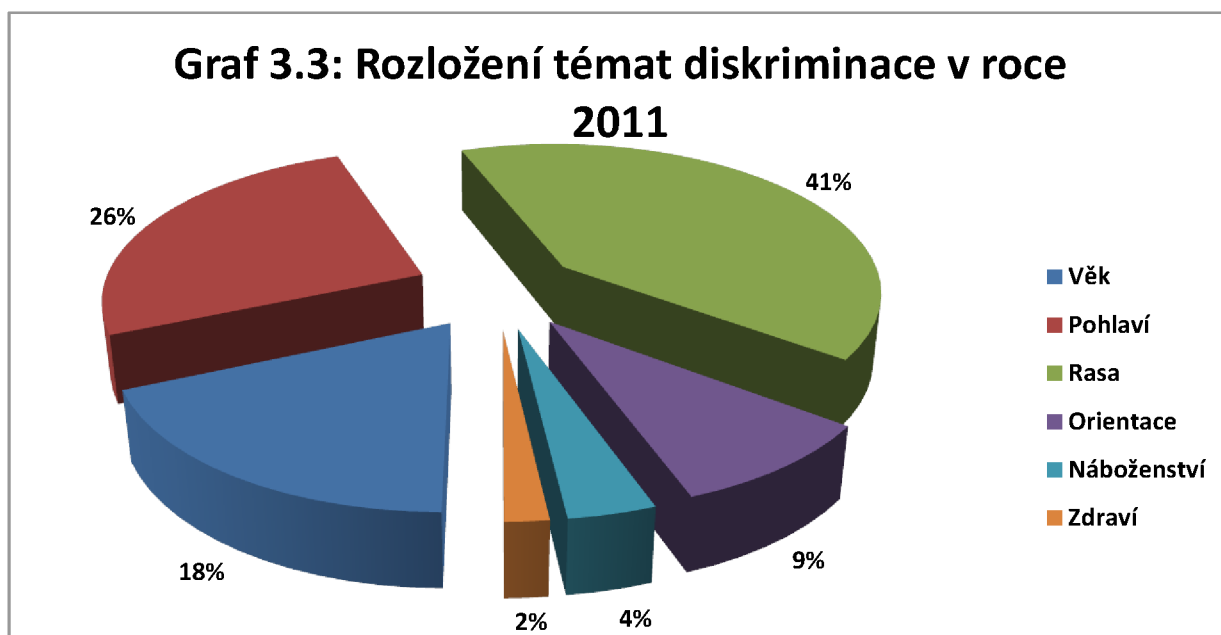
V červenci jsme se v Lidových novinách mohli dočíst o tom, jak francouzští poslanci schválili zákaz nošení muslimských oděvů zahalujících celou tvář žen. Podle vlády to přispěje k rovnosti mezi pohlavími a k odstranění diskriminace žen. Pokud tento zákaz ženy poruší, hrozí jim pokuta až 150 euro (3 800 korun). Zákon se také vztahuje na muže, kteří své manželky a dcery nutí kvůli svému náboženství zahalovat si obličej.

Diskriminace na základě věku

Redaktorka deníku Haló noviny napsala v červenci článek, ve kterém popsala reportáž odvysílanou na ČT24. Probíraly se tam otázky o tom, že vysoký věk prohrává u zaměstnavatelů. Hovořilo se o zkušenostech ze Švédska, kde se zvýšil věk pro odchod do důchodu. Vystupoval tam muž, který přes třicet let vykonával těžkou fyzickou práci a po padesátce na ni nestačil. Zaměstnavatel pro něho hledal nové uplatnění, a tak mohl dělat posílka a nakonec po přeškolení bezpečnostního technika. Takový aktivní přístup ale nemají všichni zaměstnavatelé, a v tom případě řada lidí po padesátce zůstane bez šance na uplatnění. To, že se lidé dožívají vyššího věku, neznamená, že si uchovávají delší dobu nezměněné pracovní schopnosti.

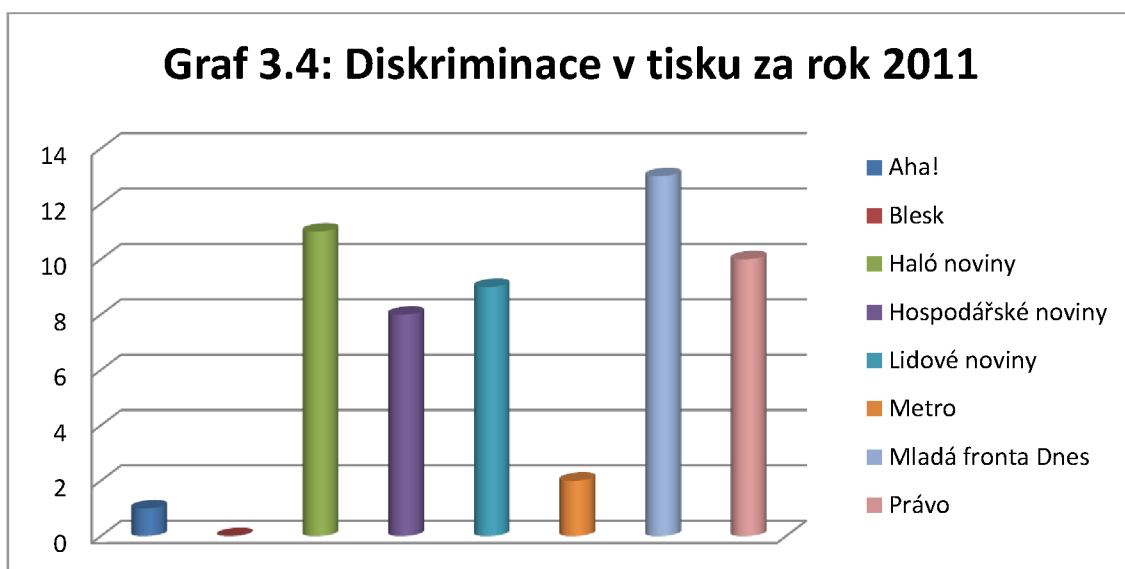
3.2 Rok 2011

V roce 2011 neustaly výtky na adresu České republiky ohledně diskriminace Romů. I když článků na rasové znevýhodňování oproti loňskému roku ubylo, stále se tohle téma drží v četnosti na prvním místě, jak je zaznačeno v níže uvedeném Grafu 3.3. Stejně jako v předešlém roce je velice sledovaným tématem také diskriminace pohlaví. A z poslední loňské příčky se na třetí vyhoupl věk.

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

V roce 2011 ubylo článků v bulvárních médiích, viz Graf 3.4. Nejvíce se tématu diskriminace, opět jako loni, věnovala Mladá fronta Dnes, následovaná Haló novinami. Ze seriózních deníků tomu dal nejmenší prostor deník Metro.

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

3.2.1 Obsahová analýza vybraných článků

Diskriminace na základě rasy

V červnu se v Lidových novinách dozvídáme o další kritice naší republiky ohledně diskriminace Romů. Tentokrát pochází od amerického finančníka George Sorose, který k nám dorazil po skončení českého předsednictví mezinárodního projektu Dekáda Romů. Soros rozdělil přes 8 miliard dolarů na podporu vzdělávání a lidských práv Romů a české vládě vytýká, že ignoruje segregaci na českých školách. „Začali jste to řešit, ale přestali. Vracíte se o dvacet let nazpátek,“ prohlásil během návštěvy základní školy v Karlíně. (LN, 2011, č. 152) Ke kritice také přispěl fakt, že Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku vydal v roce 2007 rozsudek, ve kterém shledal Českou republiku vinnou z diskriminace romských dětí. Nelíbilo se mu, že do některých škol chodí z 80 % romské děti. Připomněl, že ve světě se osvědčil mentoring, tedy způsob, kdy se žákovi někdo věnuje individuálně. Naznačil tím, že bychom o mentoringu měli také uvažovat.

Lidové noviny přichází v říjnu s další formou údajné diskriminace menšin. Když se Romové chtějí registrovat u lékaře, odmítají je se slovy, že mají plno. To je ale údajně jen výmluva. Zpráva o stavu romské menšiny v ČR za rok 2010 prohlašuje, že je to jeden ze způsobů diskriminace, které popisuje. Z této analýzy vyplývá, že většinu Romů postihuje sociální vyloučení. „Bohužel se nám nedaří zastavit ani mezigenerační přenos, romské děti adaptují zvyky svých rodičů,“ řekla Monika Šimůnková, vládní zmocněnkyně pro lidská

práva. (LN, 2011, č. 239) Podle ní je taky nejlepší cestou, jak situaci zlepšit, investice do inkluzivního vzdělávání Romů. Ve strategii proti sociálnímu vyloučení se na všechny projekty počítá s přibližně deseti miliardami korun. Vláda vyvěsila na svých webových stránkách detailní zprávu o stavu romské menšiny, součástí je i podrobná mapa sociálně vyloučených lokalit, takže by teoreticky mohla sloužit jako návod extremistům, kam mají zaměřit své akce. „Ti snad ale nebudou chodit na vládní stránky,“ myslí si Šimůnková. (LN, 2011, č. 239) Zpráva má být přínosná pro regionální a komunální politiky. Nejvíce jsou sociální problémy vyloučených menšin patrné v severočeském Varnsdorfu. Tamní obyvatelé poslali vládě petici, ve které žádají snížení trestní odpovědnosti z 15 na 14 let. Nejvíce pouliční kriminality tam totiž páchají romské děti.

Diskriminace na základě pohlaví

V březnu vyšel článek v Právu o tom, že české ženy vydělají za život o čtvrtinu méně než muži. V Evropě je rozdíl v průměru sedmnáctiprocentní, v Česku ale musíme hovořit o 26,2 %. Ačkoliv je stejné odměňování za stejnou práci jednou ze základních zásad Evropské unie a byla součástí Římské smlouvy z roku 1957, pokroky ve snižování rozdílů ve mzdách mužů a žen jsou malé. Podle údajů z roku 2008 se pohybují od 5 % (v Itálii) do 30 % (v Estonsku). Česko zaujímá po Estonsku druhou nejhorší pozici. Rozdíly v platech z hlediska celoživotního výdělku mají za následek, že ženy dostávají nižší důchod. A je u nich tedy pravděpodobnější, že budou čelit chudobě.

Mladá fronta Dnes přináší v dubnu článek o tom, že ženy v Praze vydělávají méně. Není to ale jen kvůli předsudku, že žena se stará o děti a muž živí rodinu. Může za to méně praxe, kterou ženy ztrácí kvůli rokům na mateřské. Na některých pracovních pozicích se jedná až o patnáctitisícový rozdíl. Aby si průměrná Pražanka, která pracuje například jako obchodní zástupkyně, mohla vydělat tolik, co za rok dostane Pražan, musela by pracovat o tři měsíce déle. Podobně to vypadá i u dalších profesí. Muži přistane na bankovním účtu o několik tisícovek víc, než ženám. Jsou přitom muži lepšími pracovníky, než ženy a jsou ženy lepší v domácnosti než muži? „To je špatné pojetí, můj manžel umí dobře šít a já zas lépe řídím auto,“ říká Žena roku 2003 a zakladatelka mateřských center Rut Kolínská. (MF Dnes, 2011, č. 93) Socioložka Lenka Formánková, která se zabývá genderovou problematikou, podotýká: „Převládá stereotyp, že muž je živitel, má závazek rodinu finančně zajistit, a měl by proto brát víc. Ženě se naopak přiřazuje role matky.“ (MF Dnes, 2011, č. 93) I s dalšími odborníky se shoduje, že za příčinou nižších platů je trend podceňovat a diskriminovat ženy.

Diskriminace na základě věku

Právo přichází v lednu s článkem o diskriminaci podle věku. Mezinárodní výzkum European Social Survey Round prokázal, že ji zažila více než polovina českých občanů. Tato diskriminace neboli ageismus, se netýká jen starších lidí, ale i těch mladých. Podle firem jsou ideálními zaměstnanci třicátníci, aniž by hodnotili jejich skutečnou výkonnost. Pokud je vám dvacet, jste bez zkušeností, a když je vám šedesát, jste už nevýkonný a neflexibilní. Seniori jsou také představováni jako ekonomický problém, který pouze zatěžuje budoucí generace. Nikdo nebere v potaz, že na prahu šedesátky se nyní ocitají ročníky s dosud největším zastoupením vysokoškolského vzdělání. Psychologové dodávají, že v Česku je ten problém, že lidé, kteří překročí čtyřicítku, se berou jako lidé na odpis. A lidi nad šedesát zase považujeme za jakousi uzavřenou, homogenní šedou skupinu. Pro úspěch důchodové reformy bude zapotřebí změnit postoj k seniorům. Jinak hrozí, že po prodloužení odchodu do penze na 65 let bude tvořit masu nezaměstnaných skupina padesátníků a zbytek doby do penze si odstojí ve frontě na úřadech práce.

Případ údajné diskriminace z hlediska věku přichází také ze Spojených států. Informují o tom v únoru Haló noviny. Američtí lékaři by měli při transplantaci ledvin zvýhodňovat mladší příjemce. Vyplývá to z návrhu profesní organizace, která stanovuje pravidla pro transplantace orgánů. Dosud o tom rozhodoval jen pořadník. Odborník na bioetiku Arthur Caplan z Pensylvánské univerzity řekl, že tento postup zachrání ty, kteří by z transplantace získali největší užitek měřený podle toho, kolik let by pacient získal. Tento systém má ale svoji odpůrkyni. Bioetička Lainie Friedmanová Rossová z Chicagské univerzity prohlásila, že to je diskriminace kvůli věku.

Jan Winter z Lidových novin se v květnu zamýšlel nad tím, proč české i zahraniční firmy odmítají schopné pracovníky, kteří dosáhli určitého věku. Ideální řešení v každém podniku přece je, když jsou v něm zastoupeny všechny věkové skupiny. Jenže v praxi je největší zájem o pracovníky mezi 25 a 40 lety, zatímco zájem o pracovníky nad 50 let je téměř nulový. Opačná je situace ve Spojených státech, kde si už spousta firem uvědomila, že tito zaměstnanci mohou přinést léta zkušeností a kontaktů, které se ani na těch nejprestižnějších školách nedají naučit. Navíc přináší vyrovnanější přístup k životu, protože mají zpravidla fungující manželství a dospělé děti.

V červenci vyšel v Metru článek o tom, jak bude mladé lidi diskriminovat novela zákoníku práce. Ta bude upravovat výši odstupného v závislosti na délce odpracovaných let.

Pak bude mnohem jednodušší z podniku vyhodit právě mladé lidi. „Zaměstnavatelé budou šetřit a propustí raději je než lidi, kterým by museli vyplatit více,“ uvedl vedoucí právního oddělení Českomoravské konfederace odborových svazů Vít Samek. (Metro, 2011, č. 140) Vláda ale touto novelou chtěla usnadnit uzavírání pracovních poměrů na dobu neurčitou.

Diskriminace na základě sexuální orientace

V září vyšel v Hospodářských novinách článek o tom, že homosexuálové už nemusí v americké armádě mlčet, protože skončila platnost zákona, který nutil homosexuální vojáky skrývat svou orientaci pod hrozbou vyřazení z armády. Několik minut po skončení tohoto zákona, si poručík Gary Ross a jeho přítel Dan Swezy, řekli své ano. Žili spolu jedenáct let, ale kvůli diskriminačnímu zákonu se vzít nemohli. Tento zákon zrušil Barack Obama. Odpůrci zrušení zákona se obávají, že tento krok by mohl ohrozit bojeschopnost armády.

Diskriminace na základě náboženství

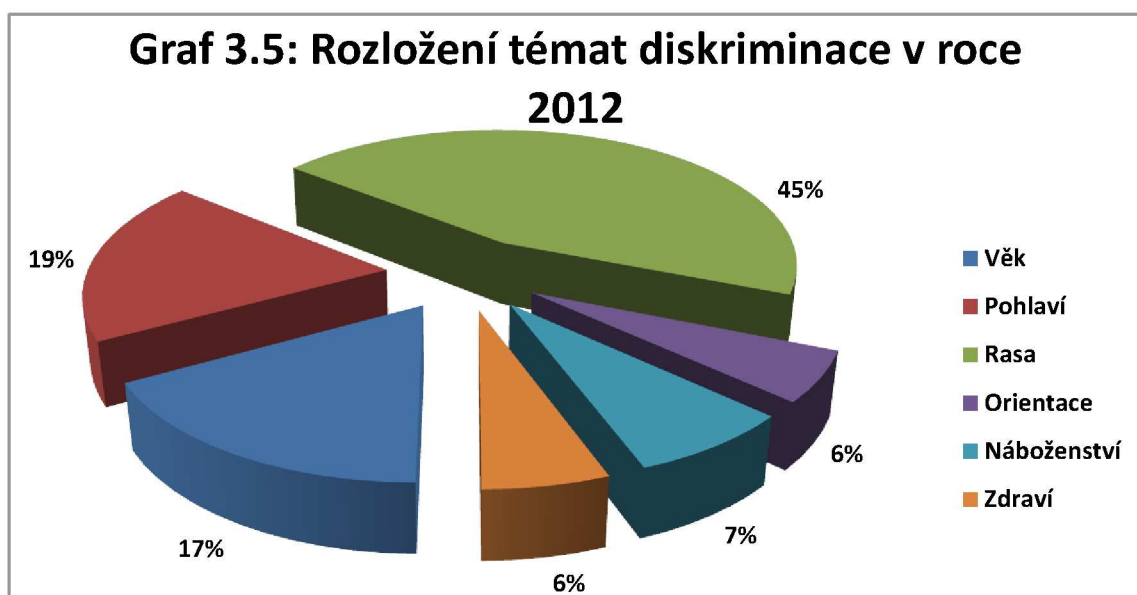
Mladá fronta Dnes v srpnu zveřejnila zprávu o tom, že papež Benedikt XVI. po příletu na katolické Světové dny mládeže odsoudil „panující kulturu konzumu a požívačnosti“, nedostatek pracovních příležitostí a v neposlední řadě také panující diskriminaci mladých věřících lidí.

Diskriminace na základě zdraví

Podle ombudsmana se některé mateřské školy dopouští diskriminace. Informuje o tom v únoru deník Právo. Jejich kritéria, která mohou sklouznout k diskriminaci, se týkají zdraví dětí. Ombudsman proto napsal návod ředitelům mateřských škol, kde se dozví, podle jakých kritérií mohou vybírat děti do svých školek. Dalším diskriminačním projevem bývá odmítání dětí, jejichž rodič doma pečuje ještě o mladšího sourozence. Školka se tak redukuje na hlídací zařízení a dítěti znemožňuje přístup ke vzdělání.

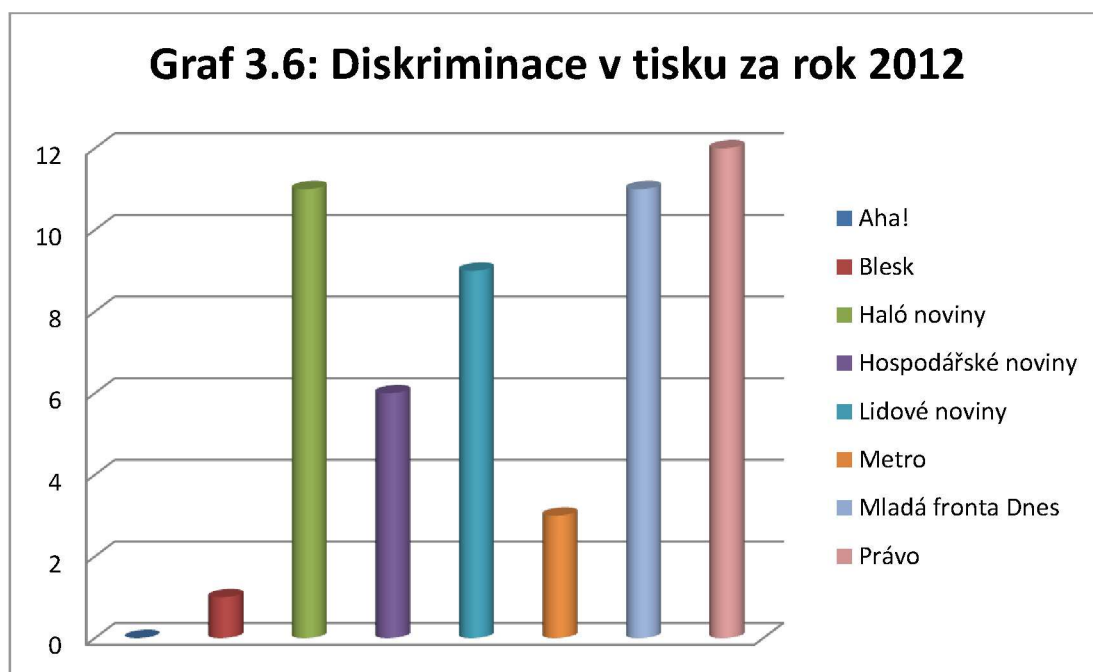
3.3 Rok 2012

V roce 2012 stále zůstává nejdiskutovanějším tématem diskriminace z důvodu rasy a za ním se drží znevýhodňování na základě pohlaví. Nejméně čtenými jsou články na téma orientace a zdraví, viz Graf 3.5.

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

Letošní skóre bylo skutečně vyrovnané. Právo napsalo nejvíce článků jen s velmi mírným náskokem. Doslova v patách jsou Právu Haló noviny a Mladá fronta Dnes. Ze seriózních deníků je na posledním místě Metro. Bulvární deníky se tomuto tématu nevěnovaly téměř vůbec, viz Graf 3.6.

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

3.3.1 Obsahová analýza vybraných článků

Diskriminace na základě rasy

Deník Právo v únoru informoval o tom, že Výbor OSN je opět znepokojen přetrvávající segregací romských dětí v českých školách. „Vyjadřuje své znepokojení ohledně přetrvávající segregace, jak bylo potvrzeno Evropským soudem pro lidská práva v roce 2007 a ve zprávě České školní inspekce z roku 2010,“ píše se ve zprávě. (Právo, 2012, č. 40) Česko má podle výboru podporovat povědomí o právech Romů a zlepšit jejich možnosti vypořádání se s diskriminací. Výbor OSN doporučil, aby český kabinet ponechal otevřenou možnost dvojazyčného vzdělání anebo vzdělání v mateřském jazyce. Vláda se má setkat se zástupci menšin a konzultovat další kroky v oblasti vzdělávání a podpory povědomí o právech menšin.

V Mladé frontě Dnes se v březnu dozvídáme o tom, že se romské organizace bouří. Podle nich musí v Česku všichni Romové chodit do zvláštních škol. Například v Libereckém kraji je v těchto školách až polovina romských dětí. Údajně tam jsou posílány jen kvůli barvě pleti, i když by měly schopnosti na to, aby navštěvovaly běžné školy. Dostávají se do zvláštních škol s diagnózou lehkého postižení. Předseda Romské hospodářské rady v Novém Boru, Miroslav Tancoš, říká: „Je to katastrofa. Do speciálních škol posílají naše děti automaticky. Například moje vnoučata byla v Anglii. Uměla skvěle anglicky, na počítači. Tady chodila na základní školu, a i když s nimi nebyl žádný problém, byla přerazena do zvláštní školy.“ (MF Dnes, 2012, č. 75) Kvůli diskriminaci pak nemají šanci studovat dál a s tím podle Tancoše souvisí i kriminalita. „Jestli společnost jako celek chce, aby se Romové vzdělávali a pracovali, musí dát jejich šestiletým šanci. Svoji roli tu může hrát i to, že české školství klade velký důraz na domácí školní přípravu. Romské děti vyrůstají ve složitějších podmínkách a dostávají se tak do nevýhody,“ uvádí Veronika Vaňková z organizace IQ Roma servis. (MF Dnes, 2012, č. 75) Jedním z řešení je podle ní reforma pedagogicko-psychologických poraden. Romská organizace si myslí, že Romové jsou separováni i v základních školách v sociálně vyloučených lokalitách. Ředitelka školy Jana Prokešová řekla: „Kázeňské problémy s nimi nejsou až tak velké, ale horší je to s docházkou. Rodiče je často do školy neposílají. Nechodí moc na třídní schůzky a nezajímají se o jejich výchovu.“ (MF Dnes, 2012, č. 75)

Diskriminace na základě pohlaví

Hospodářské noviny nás v únoru informují o tom, že se až k Evropskému soudu dostal spor o tom, jestli jsou lepšími řidiči muži nebo ženy. Podle autora článku byla jen otázka času, kdy se do této stereotypní debaty přidají instituce. Pojišťovny začaly při uzavírání smluv zvýhodňovat řidičky, protože méně bourají a způsobují na silnicích menší škody. Tím pádem jim náleží bonus. Evropský soud rozhodl, že by se takové zvýhodnění nemělo napříště uplatňovat, jelikož jde o diskriminaci mužů. Brát totiž pohlaví pojištěnců jako rizikový faktor se považuje za nerovné. Ženy proto musí platit stejnou částku.

Podle článku, který vyšel v březnu v Hospodářských novinách, se ženy v práci často podceňují a diskriminaci považují za běžnou věc. Studie Sociologického ústavu Akademie věd zjistila, že diskriminační otázky na počet dětí nebo plánování mateřství připadají mnohým ženám správné, a na personalisty se vůbec nezlobí. Své kariérní úspěchy ženy svádí spíše na náhodu než na logický důsledek svých schopností. Tento závěr přinesl výzkum, který se zakládá na rozhovorech se šesti desítkami žen různého věku, vzdělání a profese. „Ženy u nás obecně nerady mluví o svém úspěchu. Stále se to ještě nenosí, nečeká se to od nich. Dělal jsem několik rozhovorů s vysoce postavenými manažerkami nebo generálními ředitelkami. I ony řeknou, že to, že uspěly, byla spíše náhoda,“ řekla Alena Králíková, bývalá šéfredaktorka časopisu HR Fórum. (HN, 2012, č. 51)

Diskriminace na základě věku

V květnu vyšel v Mladé frontě Dnes článek o tom, že diskriminace z důvodu věku je aktuální a týká se celé České republiky i dalších zemí EU. Když jdou na pracovní pohovor lidé různého věku, zaměstnavatelé dají přednost mladším uchazečům. Podle autora článku to je diskriminační, protože mladý člověk většinou nemá rodinu, nemá děti, které často bývají nemocné, žije jen sám sebe. A to všechno zaměstnavatelé vědí, takže dají práci těm mladším, kterým „stačí“ nižší mzda. Takže vyšší věk je obrovskou překážkou.

Diskriminace na základě náboženství

Haló noviny v dubnu napsaly, že muslimové v několika evropských zemích čelí diskriminaci jak v zaměstnání, tak i v každodenním životě, a to kvůli zvykům, které musí dodržovat. Uvádí to zpráva Amnesty International. Ta se zaměřuje především na právní předpisy proti nošení šátků v Belgii a ve Francii. Připomíná také, že od roku 2010 se

švýcarská ústava zaměřuje na muslimy, když zakazuje stavbu minaretů, zakotvuje protiislámské stereotypy a porušuje mezinárodní závazky.

Diskriminace na základě sexuální orientace

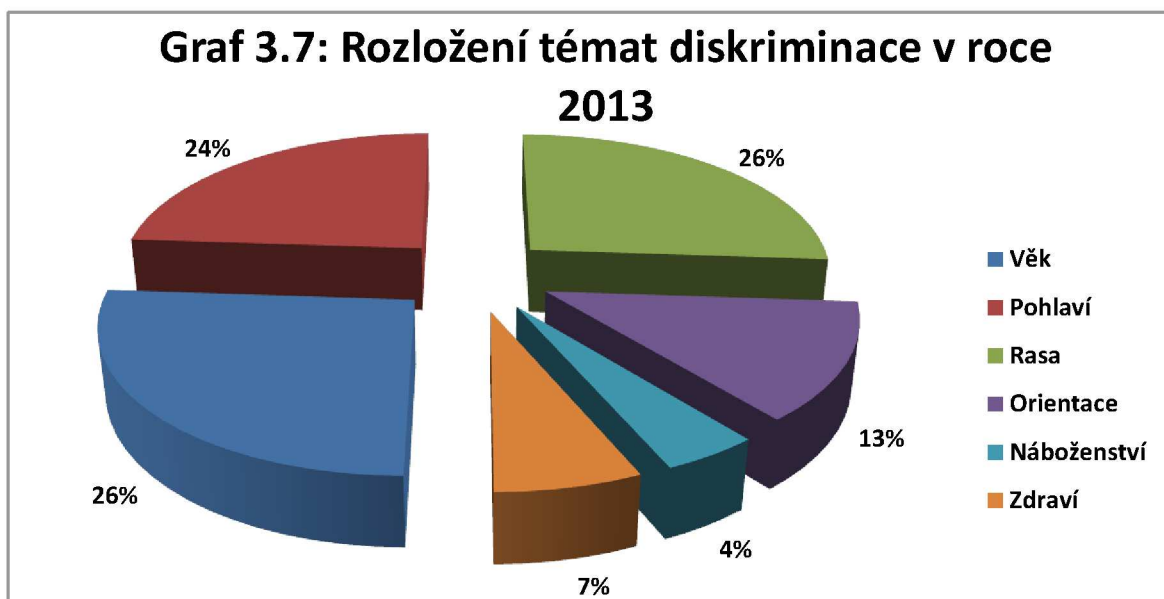
V červenci informovala Mladá fronta Dnes o tom, že podle zdravotnické organizace se ve Vietmanu stane každá třetí žena obětí domácího násilí. Problémem je i obchod s lidmi a diskriminace lesbiček. Ve Vietmanu je homosexualita tabu, zvláště ta ženská, protože si lidé běžně myslí, že být lesbičkou je forma duševní poruchy.

Diskriminace na základě zdraví

Deník Právo přinesl v květnu zprávu o tom, že novela zákona o zaměstnanosti přinesla zákaz agenturního zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Prezidentka Asociace poskytovatelů personálních služeb, Jaroslava Rezlerová uvedla, že se jedná o nesmyslné omezování agenturního zaměstnávání a diskriminaci práv zdravotně postižených. Podle viceprezidenta APPS dochází namísto ochrany zdravotně postižených ke snížení možností jejich uplatnění na pracovním trhu.

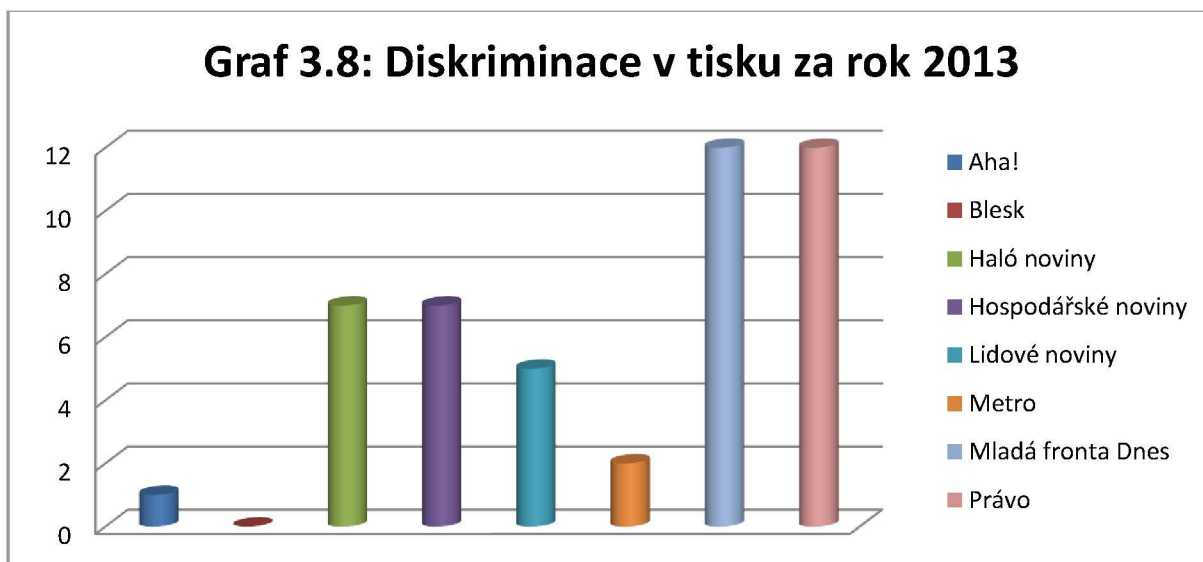
3.4 Rok 2013

V tomto roce se o příčku nejvyšší četnosti dělí diskriminace z hlediska rasy a věku. Těsně za nimi je na druhém místě diskriminace na základě pohlaví. Za nimi je velký odstup a následuje orientace, zdraví a nakonec náboženství, jak je patrné z níže uvedeného Grafu 3.7.

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

Mladá fronta ztratila své vedení z minulých let, teď má společně s Právem stejný počet vydaných článků. Ze seriózních deníků je na nejnižším stupni deník Metro. Blesk nenapsal článek ani jediný, viz Graf 3.8.

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

3.4.1. Obsahová analýza vybraných článků

Diskriminace na základě rasy

Podle únorového článku v Právu Romové trpí v jedenácti zemích EU diskriminací, ta se projevuje vysokou mírou nezaměstnanosti, která dosahuje téměř 70 %, a nižší vzdělaností. Uvedlo to ve své výroční zprávě Human Rights Watch. Zpráva také poukazuje na špatné podmínky bydlení a zdravotní péče.

V dubnu v Právu vyšel článek o zprávě amerického ministerstva zahraničí, která uvádí, že romská komunita v Česku trpí chudobou, čelí diskriminaci ve vzdělávání, zaměstnanosti a bydlení. Asi třetina Romů žije v ghettech, kterých je v Česku přes 400. Třicetistránková pasáž o ČR, shrnující informace zdrojů české státní správy, justice, policie a nevládních organizací, také poukazuje na korupci, přetížení věznic, násilí proti ženám a dětem.

Mladá fronta Dnes v září píše o tom, že Česká školní inspekce zadala školám, aby spočítaly romské děti s lehkým mentálním postižením. A když to neudělají, přijede inspektor, který je spočítá za ně. Data inspekce se pak předají Evropskému soudu pro lidská práva, aby dokázala, že v Česku ubývá dětí, které kvůli předsudkům končí ve školách s nálepkou „lehké mentální postižení“. Jenže školy s tím mají problém, nechťejí někoho razítkovat podle etnika a také jim vadí definice Roma, kterou popsala inspekce. Podle ní je Rom ten, kdo se za něj sám považuje nebo ho za něj považuje významná část jeho okolí.

Diskriminace na základě věku

Právo v lednu napsalo, že čtvrtina lidí nad padesát let je bez práce. Ti, co v uplynulém roce přišli o práci, si novou těžko hledají. Může za to nedostatečná kvalifikace a nechť učít se nové věci. V souvislosti se zvyšujícím se věkem odchodu do penze se jedná o tíživou životní situaci. Jednou z forem pomoci nabízí Evropský sociální fond podpůrné programy zaměřené na úspěšný návrat padesátiletých do práce. Zaměřují se na rekvalifikace.

V září nás Právo informovalo o tom, že v Česku diskriminuje seniory přibližně 15 % poskytovatelů finančních služeb. Vyplývá to z pŕzkumu kanceláře ombudsmana. Projevuje se to tím, že některé banky jim odmítají poskytnout spotřebitelský ŕvŕr a jiné zase odmítají vydat platební karty. Výzkum shrnuje výsledky dotazníkové akce, v níž kancelář ombudsmana oslovila 45 bank, 52 pojišťoven a 43 nebankovních poskytovatelů finančních

služeb. Výsledkem bylo, že spotřebitelský úvěr z důvodu vyššího věku neschválily dvě testované instituce.

Diskriminace na základě pohlaví

V dubnu se v Právu čtenáři dočetli, že postavení žen na trhu je stále složité. Častěji přicházejí o práci a hledání nového zaměstnání je pro ně složitější. I když jsou stále častější aktivity spojené s genderovou rovností, ženy zdaleka nemají vyhráno. U většiny populace totiž převládá tradiční rozdělení rolí, což se odráží i v kariéře. Ženy zůstávají na rodičovské dovolené a v případě nemoci člena rodiny se ujímají povinnosti o něho pečovat. Jsou kvůli tomu častěji nepřítomny v práci a stávají se méně atraktivními zaměstnanci než muži, a tím je jejich finanční hodnocení nižší.

Diskriminace na základě sexuální orientace

Rusko zasáhla vražda 23letého muže, který byl umučen k smrti, když přiznal, že je gay. Informoval o tom v květnu deník Metro. Muž utrpěl řadu poranění po těle a byl znásilněn několika lahvemi od piva. Nakonec mu útočníci rozbili hlavu kamenem. K útoku došlo v době, kdy skupiny na ochranu lidských práv vyjadřují obavy ze sílící diskriminace homosexuálů.

Deník Právo napsal v květnu článek o tom, že se čtvrtina homosexuálů v Unii v posledních letech setkala v souvislosti se svojí orientací s násilím, ať už s hrozbou násilí na veřejném místě, nebo se stali oběťmi. Uvádí to průzkum unijní Agentury pro základní lidská práva, který se opírá o názory 93 000 homosexuálů. V Česku pocítilo diskriminaci 36 % dotázaných.

Diskriminace na základě zdraví

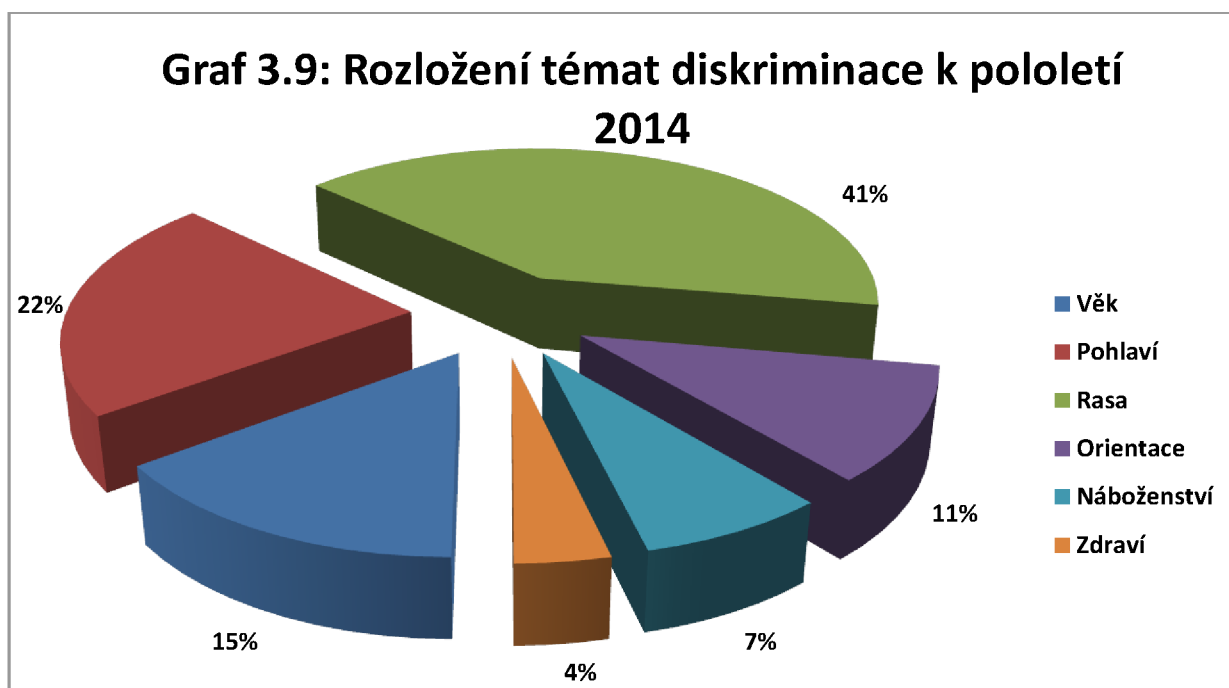
V červnu vyšel v Právu článek o tom, že jedna z mateřských škol nepřijala dítě s oční vadou. Vidí hůř na dálku a špatně zaostřuje psaný text. Podle právníka Ondřeje Závodského se jedná o diskriminaci zdravotně postižených. „Byl jsem z toho zděšený. Já sám jsem v nesrovnatelně horší zdravotní situaci, a tuto školku jsem absolvoval absolutně bez problémů,” říká Závodský. (Právo, 2013, č. 127) Podle potvrzení lékařky je dítě schopné školku navštěvovat, i když upozornila na oční vadu a doporučila zvýšený dohled. Přesto se ale ředitelka školky snažila rodiče přesvědčit, aby své dítě dali do školky pro postižené.

Diskriminace na základě náboženství

Evropský soud pro lidská práva vynesl rozsudek v případě křesťanky, která žalovala Velkou Británii kvůli náboženské diskriminaci v práci. S případem seznámily své čtenáře v lednu Lidové noviny. Šedesátiletá Nadia Eweidaová pracovala pro aerolinky British airways na odbavovací přepážce. Nosila na krku kříž, čímž porušovala „dress code“ firmy, protože pravidla společnosti nedovolují nosit viditelné náboženské symboly. Z práce ji tedy vyhodili. S žalobou na diskriminaci z důvodu náboženství u soudu uspěla.

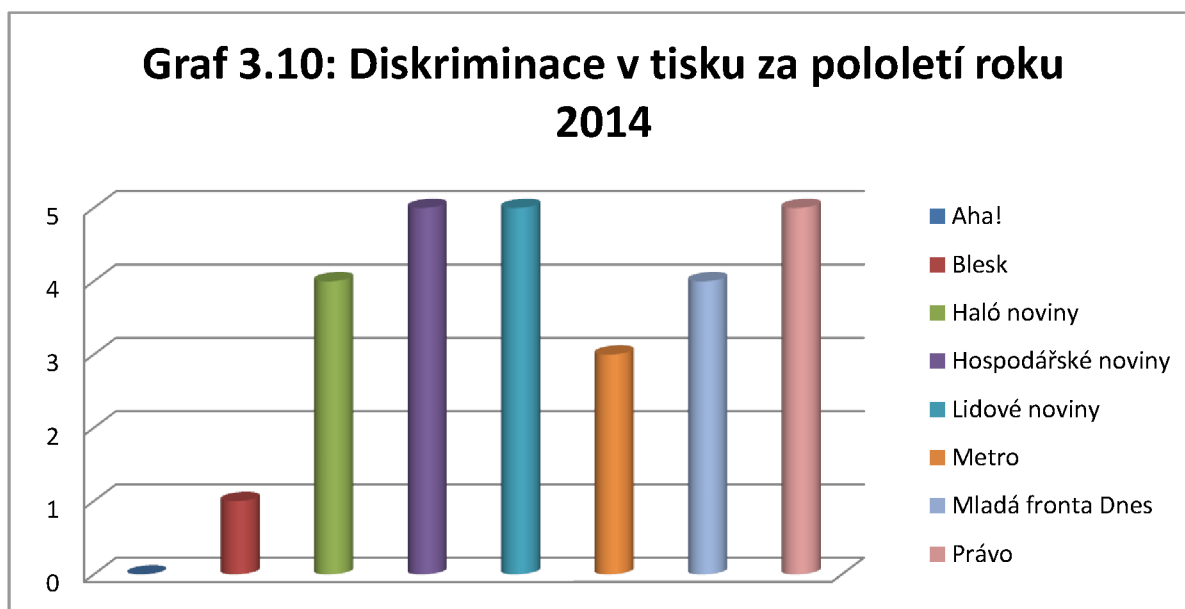
3.5 První pololetí 2014

Nejvíce článků, jako každý rok ve sledovaném období, bylo napsáno o diskriminaci na základě rasy. Následuje diskriminace na základě pohlaví. Na posledním místě, stejně tak jako v roce 2011, bylo zdraví, viz Graf 3.9.

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

Za první půlrok letošního roku vydaly nejvíce článků Hospodářské noviny, Lidové noviny a Právo. Mladá fronta Dnes ztratila své vedení z předchozích let. Nicméně, umístila se na druhé pozici. Žádný článek nevydal bulvár Aha! Více je možno vidět v Grafu 3.10.

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

3.5.1. Obsahová analýza vybraných článků

Diskriminace na základě rasy

V lednu informovala Mladá fronta Dnes o tom, že Praha neposílá do zvláštní školy tolik Romů jako regiony. Z romské rodiny je každý šestý pražský žák, kterého úřady označí za lehce mentálně postiženého. V porovnání s ostatními kraji je to poměr nízký, ale stále diskriminační. To, že Praha posílá do zvláštních škol třetí nejnížší procento romských dětí znamená dvě věci. Jednak, že Praha tolik nediskriminuje a jednak metropole nezná skutečnou hloubku problémů ze sociálně vyloučených lokalit. Nejchudší rodiny totiž Prahu opouštějí.

Právo psalo v březnu o tom, že největším lidskoprávním problémem loňského roku byla diskriminace a násilí proti Romům. Uvádí to zpráva ministerstva zahraničí USA pro Kongres dodržování lidských práv ve světě. „Romové, kteří čítali odhadovaných 200 tisíc, zažívali ve vysoké míře bídu, nezaměstnávání a bydlení,” píše dokument. (Právo, 2014, č. 51) Také konstatuje, že: „Společenská předpojatost proti romskému obyvatelstvu v zemi čas od času přerostla v násilí.” (Právo, 2014, č. 51)

Diskriminace na základě pohlaví

Právo přinesl v březnu další článek o nerovnosti ve mzdách mezi ženami a muži. Ženy v Evropě stále vydělávají méně než muži a podle údajů Evropské komise odpracují ročně 59 dnů zdarma. Rozdíl v odměňování obou pohlaví se v posledních letech nezměnil a drží se na úrovni 16 %. Jedna ze základních zásad EU, stejná odměna za stejnou práci, stále ještě pro evropské ženy neplatí.

Haló noviny v březnu napsaly, že Národní kontaktní centrum – ženy a věda kritizuje Grantovou agenturu ČR za znevýhodňování vědkyň. Centrum poukazuje podmínky pro účast v soutěži o tzv. Juniorské granty, které nahradily granty postdoktorské, a které budou mít negativní dopad na vědkyně. Podmínkou totiž je i absolvování nepřerušené šestiměsíční postdoktorské zahraniční stáže. Jenže vědkyně jsou mnohem méně mobilní než vědci, zejména v odpovědnosti za péči o malé děti a domácnost.

Diskriminace na základě věku

Hospodářské noviny v lednu psaly o tom, že věk nad 50 let je v Česku zabijákem pracovního uplatnění, udržení práce a relevantního ohodnocení. Zkušení lidé vypadávají z trhu kvůli diskriminaci. Jenže pokud pracují, čelí novým životním situacím, jako je péče o starší rodiče, které kvůli minimální flexibilitě pracovních závazků vedou k předčasným odchodům do důchodu až u 59 % pracovníků. V zahraničí je situace opačná, je prokázáno, že diverzita týmu přináší vyšší profit firmy.

V červnu nás Haló noviny informovaly o tom, že obecně prospěšná společnost Alternativa 50+ spustila kampaň proti věkové diskriminaci. Poukazuje na přetrvávání negativních věkových stereotypů, které znevýhodňují lidi po padesátce. Řada českých zaměstnavatelů by chtěla nejlépe zaměstnance do 30 let, které považuje za nejschopnější, ale rovnou s třicetiletou praxí.

Diskriminace na základě sexuální orientace

Fotbalista Thomas Hitzlsperger oznámil, že je gay. Článek o tom vyšel v lednu v Mladé frontě Dnes. A tohle přiznání sklidilo uznání, i když homosexualita německou společnost stále rozděluje. Otázky sexuální orientace komentovali i představitelé katolické a evangelické církve. Ti uvedli, že lidé nesmějí být ovlivňováni nesnášenlivostí druhých při hledání své sexuální identity. Někteří mají ale jiný názor, například lékařka Christl Ruth

Vonholdová chtěla uspořádat setkání, kde by hovořila o tom, že homosexualita je léčitelná. Po protestech bylo setkání zrušeno.

Diskriminace na základě náboženství

V únoru v Lidových novinách vyšel článek o tom, že přísná pravidla římskokatolické církve v otázkách potratů a kontroly porodnosti nejsou v souladu s názorem věřících. Ukázala to dvojice průzkumů, které Vatikán zadal farnostem desítkám různých států. Papež František totiž slíbil, že bude ve své funkci naslouchat hlasu všech věřících. Z průzkumu zjistil, že většině katolíků nevadí ani potraty ani antikoncepce. Tyto názory se ale nelíbí církvi v Lucembursku, která uvedla, že výsledky průzkumu jsou alarmující a ukazují, jak upadá církevní učení.

Diskriminace na základě zdraví

V květnu v Lidových novinách se psalo, že v Česku se zneužívá zvýhodnění firem, které zaměstnávají zdravotně postižené. „Přišel za námi zástupce jisté společnosti a nabídl ročně milion korun čistého zisku. Jediné, co jsme měli udělat, bylo přefakturovat prodej její nafty skrze naše účetnictví. Odmítli jsme to,” uvedl ředitel úklidové služby Pavel Soukup. (LN, 2014, č. 105) Tuto nabídku od jisté firmy dostal proto, že zaměstnává 95 % zdravotně postižených, a od státu má tedy výhodnější podmínky pro podnikání. Jiné firmy by jeho výhodu chtěly využít k „daňové optimalizaci”.

Žurnalistická část

4 Využití řešené problematiky v žurnalistice

Úvod

V žurnalistické části se nachází jako povinné žánry úvodní článek, interview a anketa. V úvodním článku přiblížím problematiku diskriminace a popíšu životní příběhy vybraných osob. V interview jsem hovořila s právničkou Barborou Hudkovou pracující v advokátní kanceláři v Děčíně. Do ankety jsem si vybírala lidi z různých oborů i věku, aby názory byly co možná nejbarvitější. Z volitelných žánrů jsem si vybrala recenzi a informovala v ní o knize Zákaz diskriminace jako právní problém v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva od autorky Kristýny Dolejšové Kabelové. Všechny žánry jsou určeny pro tištěná média, konkrétně pro seriózní celostátní masové noviny.

Úvodní článek

Jak řešíme diskriminaci?

Existuje ještě v dnešní moderní době znevýhodňování určitých skupin osob? Býváme i dnes svědky rasismu nebo nesnášenlivosti vůči rodu či náboženství? Bohužel, ano. Navzdory tomu, že se považujeme za demokratickou vyspělou společnost, někteří lidé mívají ještě pořád „předpotopní názory“, ať už ohledně žen nebo černochů.

Diskriminace existovala vždy, ale nehovořilo se o ní. Až v roce 1950 se jako první odvážil psát o diskriminaci ekonom Gary Stanley Becker. Rasovou diskriminací a znevýhodňování na základě pohlaví se zabýval už jako student Princetonské univerzity. A za svou práci byl v roce 1992 odměněn Nobelovou cenou. Od té doby ekonomové po celém světě začali psát o tématu diskriminace a politici začali zavádět různé právní předpisy, coby prostředky ochrany. V České republice platí Antidiskriminační zákon, který vymezuje diskriminační důvody a chrání před nimi.

Ochraně před diskriminací se věnuje také Evropská unie, která zakotvuje diskriminační důvody v Evropské úmluvě. Hovoří se zde především o pohlaví, rase, jazyku, náboženství, politickém smýšlení, sociálním původu, majetku a rodu. Pak následují ještě další

diskriminační důvody uvedené tzv. mimo výčet, například zdravotní postižení, státní občanství, profesní postavení anebo vojenská hodnost.

Prvním případem v České republice, kdy se projednávala u soudu diskriminace na základě pohlaví, byla stížnost ekonomky Marie Čauševicové. Žalovala svého zaměstnavatele, společnost Pražská plynárenská, za to, že neuspěla ve výběrovém řízení na post finančního ředitele z toho důvodu, že je žena. Právní zástupkyně firmy toto obvinění odmítala s tím, že paní Marie Čauševicová nemá dostatečné znalosti z účetnictví a dále uvedla: *„Navíc je přece právem zaměstnavatele si vytvářet svůj pracovní kolektiv. K žádné diskriminaci nedošlo.“*

Historicky první české soudní jednání ohledně diskriminace bylo odročeno. Právník Čauševicové požadoval, aby tuto záležitost projednal Evropský soudní dvůr v Lucemburku, *„Chci, aby povinnost dokazovat, že moje klientka byla či nebyla diskriminována, musela Pražská tepleárenská a ne my. To by nám velice pomohlo.“*

Cílem Marie Čauševicové bylo ukázat všem zaměstnavatelům, že takhle se ke svým lidem chovat nemohou, *„Strašně bych si přála, ne kvůli sobě, ale kvůli všem případům, které se běžně dějí, abych zvítězila.“* Nestalo se tak. Marie Čauševicová u soudu neuspěla.

Vyskytují se u nás i stížnosti na diskriminaci na základě zdravotního postižení. Pokud se jedná o fyzický handicap, kdy jsou lidé odsouzeni k pohybu na vozíčku, mají problém s běžným pohybem, tím méně, aby si bez problému sehnali práci. Buď firmy nemají bezbariérové přístupy do budovy ani do jednotlivých pater, anebo se jedná o práce, které může vykonávat jen perfektně zdravý člověk. Zákonodárci sice chtějí pomoci snížit nezaměstnanost takto znevýhodněným osobám tím, že podnikatelům v případě přijetí do pracovního poměru zdravotně postižené osoby přiznají slevu na dani z příjmu právnické osoby ve výši osmnácti tisíc korun a v případě zaměstnání těžce postižené osoby je sleva dokonce šedesátitisícová. Ale ani to nestačí.

Není možné dát práci policisty, vojáka nebo záchranáře člověku s omezeným pohybem, pokud by se nejednalo o administrativní pozice. A ti tedy nemají možnost si splnit třeba svůj dětský sen. Zhroucené sny se ale netýkají jen pracovních pozic: *„Když jsem byl malý, závodně jsem lyžoval, potom jsem se chtěl stát trenérem, ale měl jsem nehodu na motorce. Od té doby jsem na vozíčku a nemůžu už dělat téměř nic, co mě kdysi bavilo. Práci jsem sice sehnal, ale dělám jen v kanceláři. Tak jak jsem nikdy pracovat nechtěl,“* svěčuje se nám pan Petr Rosol, který rozhodně není jediný s tímto problémem. Jako malý kluk se začal

věnovat sjezdovému lyžování ve sportovním klubu ve Veřovicích. „*Bavilo mě to hodně a chtěl jsem se tím žít. Nebýt té moje frajeřiny na motorce, když mi bylo osmnáct...*“ vzpomíná téměř se slzami v očích. Co se přesně tehdy stalo, si Petr Rosol nepamatuje. Když se probudil v nemocnici a vyslechl si verdikt lékařů, myslel, že tím jeho život skončil. „*Domníval jsem se, že s tím nemám šanci sehnat práci, že nemám šanci na soukromý život, ale nejvíc mě asi štválo, že už nikdy nebudu lyžovat. Uvažoval jsem o nejhorším...*“ Po odborné pomoci psychologů se ale mohl znova zapojit do běžného života. Přijal nabídku na práci asistenta ve firmě, která se zabývá zaměstnáváním lehce postižených lidí, životní partnerku taky našel a dnes už žádnou diskriminaci nepocítuje.

Jedni z těch, kteří podali stížnost na diskriminaci na základě zdravotního postižení, byli manželé Zehnalovi. Stěžovali si, že ve městě, ve kterém žijí, není dostatečné množství bezbariérových přístupů do veřejných budov. „*Moje manželka je zdravotně postižená, bydlíme v Přerově, už jsme si stěžovali snad všude,*“ rozčiloval se pan Zehnal. Státní orgány se tím ale nezabývaly a proto se manželé Zehnalovi rozhodli, že to vyřeší jinak. „*Když to nejde v Česku, pošlu to do Bruselu,*“ nechal se slyšet pan Zehnal. Byl opravdu rozhodnut podat stížnost k Evropskému soudu. Jak prohlásil, tak udělal. Stížnost na evropské úrovni měla stejný výsledek, jako na té české. Případ Evropský soud nebral v úvahu.

Diskriminace na základě překonání rakoviny?

Dá se říct, že paní Božena Čechovská je zdravotně diskriminovanou, ačkoliv ji na první pohled vůbec nic netrápí. Tedy, teď už ne. Před pár lety se dozvěděla, že trpí rakovinou slinivky. Tato informace by položila určitě každého, obzvláště matku s malým dítětem. Ona se ale rozhodla se zákeřnou nemocí bojovat. Rozhodně to nebylo jednoduché, protože rakovina si vybírala hodně bolestivou daň. Nakonec byla nevyhnutelná operace.

„*Obávala jsem se, že z nemocnice už se nevrátím, a tak jsem se rozloučila se všemi členy své rodiny a svými kamarády. Všichni mě sice podporovali, ale já jsem jim viděla na očích, že i oni vidí možnost toho, že by můj syn přišel o matku,*“ vypráví svůj příběh.

Paní Božena se nikdy nevdala. Otec syna je cizinec, žije v Americe. Bylo jisté, že v případě nejhoršího by se o dvouletého Lukáška postarala babička. „*Když jsem se vzbudila v nemocnici, tak jsem se zeptala lékaře nade mnou, jestli už jsem po operaci a on mi řekl, že já už jsem po operaci dlouho,*“ vzpomíná.

Ano, paní Božena strávila po operaci dlouhých šest měsíců v komatu. Probuzení po operaci je vždy nepříjemné, a ještě když se dozvíte, že jste byli v komatu, hodně to s vámi otřese. Nevíte, jestli někdo platil nájem za váš byt, nevíte, jak vypadá váš syn, který už najednou nemá dva roky, ale dva a půl, což je v takhle malém věku velký rozdíl. Následuje setkání s vašimi příbuznými, kteří pláčou dojetím, že jste už konečně v pořádku.

Paní Boženu ale zasáhla další rána. Ošetřující lékaři ji zakázali vykonávat jakékoliv povolání. Tvrdili, že i když se vyléčila z rakoviny, není v dostatečně dobrém fyzickém stavu, aby mohla pracovat. V té době měla taky malého syna a dluhy, vzniklé z toho, jak vše potřebné v době její nepřítomnosti platila rodina. Vydělávat potřebovala. Verdikt lékařů byl ale jasný. Má nárok pouze na invalidní důchod.

„Nepřipadám si jako invalida, je mi dobře, nic mi není, tak nechápu, proč bych nemohla chodit normálně do práce,“ stěžuje si paní Čechovská. Po nějakém čase si ale uvědomila, že existuje řada agentur, které pomáhají najít zaměstnání v zahraničí. Na cizinu se totiž české lékařské výroky nevztahují. Jedna taková ji pomohla získat pozici servírky na Kanárských ostrovech. *„No, myslela jsem si, že Kanárské ostrovy jsou hezčí. Není tu nic zajímavého, jen spousta sopek a sopečných vyvěřelin. Ale když vás doktoři v podstatě vyženou z Česka, co máte dělat?“* dodává. Pracovat tam může bez omezení a nechápe, proč ji česká legislativa považuje za zdravotně postiženou osobu. K Evropskému soudu žádnou stížnost nepodala, podle jejích slov to je zbytečné.

Kuriózní stížnosti

Snad nejsmutnější stížnost na diskriminaci z důvodu zdravotního postižení řešil Evropský soud ve věci paní Diane Pretty proti Spojenému království Velké Británie a Severního Irska. Píše o ní Kristýna Dolejšová Kabelová ve své knize Zákaz diskriminace jako právní problém v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva. Stěžovatelka trpěla onemocněním motorických neuronů, což je choroba, která způsobuje neschopnost pohybu končetin a držení těla ve vzpřímené poloze. Nakonec postižení ztrácí schopnost dýchat bez mechanické podpory.

Diane Pretty si stěžovala na vnitrostátní právo, které zakazovalo zdravotně postiženým osobám spáchat sebevraždu. *„Zdravý člověk si může dělat, co chce, já nemůžu nic, neobejdu*

se bez cizí pomoci. A takový život není život,“ podotýkala paní Pretty. Evropský soud však nevyhověl a právo na sebevraždu tedy zůstává jen zdravým.

Protože paní Pretty velice dobře věděla, že většina takto nemocných lidí umírá do tří až pěti let od doby nástupu prvního příznaku, přála si umřít doma, *„Chci mít rychlou smrt bez trpění, doma, obklopená svou rodinou.“*

Další kuriózní případ se odehrál ve Francii. Paní Pascale Odievre se narodila roku 1965 v Paříži. Jakmile přišla na svět, matka se jí zřekla. Požádala, aby porod holčičky byl utajen stejně, jako totožnost jejích rodičů. Malou Pascale tedy uložili do ústavu dětské péče a registrovali ji jako „ve státní péči“. Poté ji adoptovali manželé Odievre, jejichž příjmení začala používat. Když ji bylo 25 let, pátrala v dětském oddělení sociální péče a zjistila, že její biologičtí rodiče mají tři další děti, jednoho staršího a dva mladší syny, než je Pascale. Informuje nás o tom článek Rosalind English. Proč si její rodiče nechali všechny syny a dcery se zřekli? *„Bohužel i v dnešní době se vyskytují rodiče, kteří si přejí pouze syna a nic jiného. V drtivé většině případů se rodiče zřikají svých dětí ze sociálních důvodů. V tomto případě se jedná asi o něco jako diskriminaci. Nedovedu si to vysvětlit, přece jen francouzské právo je mi trochu vzdáleno. Ale fakt, že syny si ponechali a dceru ne, je podle mého jasným náznakem toho, že si dceru doma nepřáli,*“ tvrdí právnička Barbora Hudková.

Poté Pascale Odievre žádala Francii, aby příslušné úřady odtajнили její narození a totožnost jejích rodičů. O případu píše ve své knize Kristýna Dolejšová Kabelová. *„To přece nejde, každý má právo znát své rodiče, proč ne já?“* domáhala se práva paní Odievre. Žalovala Francii za diskriminaci z důvodu rodu, ale neuspěla. Údajně není možné zjistit, jestli se ve vztahu ke své biologické matce nacházela ve stejném vztahu jako děti, jejichž příbuzenský vztah je jasně určen. *„Už je mi to jedno. Ať si tu informaci nechají. V životě nezjistím, kdo je moje matka. Jak si to ctěné soudy přejí,*“ komentovala ironicky rozhodnutí soudu paní Odievre.

Za to, že můžeme dnes hovořit o diskriminaci a ochraně před ní, můžeme vděčit ekonomovi Garymu Stanley Beckerovi, který celou tuto záležitost otevřel a jako první o ní veřejně psal a hovořil. Následovali ho nejen další ekonomové, ale i politici, kteří začali tvořit různé právní předpisy proto, aby určité skupiny osob od znevýhodňování chránili. Dnes u nás platí Antidiskriminační zákon a na evropské úrovni máme Evropskou úmluvu, která chrání

obyvatele všech členských států Evropské unie. I když, podle právničky Barbory Hudkové, „to, že Úmluva zaručuje ochranu před diskriminací, rozhodně neznamená, že už k ní nebude na území členských států Rady Evropy docházet.“ Do budoucna se ale žádné nové legislativní opatření nechystá. „Jak to bude dál ohledně diskriminace, opravdu nemůžeme odhadovat, ale já osobně si troufám říct, že to nebude o moc odlišné, než doposud,“ informuje nás právnička Barbora Hudková a dodává, že diskriminace byla, je a bude.

Interview

Diskriminace, jak ji vidí právník

S právničkou Barborou Hudkovou jsme se setkaly v příjemném prostředí kavárny v Děčíně, kde paní Hudková pracuje v advokátní kanceláři. Ačkoliv má spoustu práce s případy, které řeší, dorazila na schůzku včas a ve velmi dobré náladě. Povídaly jsme si o diskriminaci, která je zakotvena nejen v českých zákonech, ale také v Evropské úmluvě.

Myslíte si, že zakotvení ochrany před diskriminací v Evropské úmluvě bude znamenat, že nikde v Evropské unii už k diskriminaci nebude docházet?

Nejprve je třeba uvést na pravou míru, co je vlastně Evropská úmluva o lidských právech. Tento dokument nebyl přijat Evropskou unií, nýbrž Radou Evropy, mezinárodní organizací, která sdružuje nejen unijní státy, ale i další evropské země včetně Ruska, má tedy více členů než Evropská unie.

Ochrání tento dokument občany před diskriminací?

To, že Úmluva zaručuje ochranu před diskriminací, rozhodně neznamená, že už k ní nebude na území členských států Rady Evropy docházet. Podle mého názoru, je určitě správné, že existuje nadnárodní mechanismus ochrany před diskriminací. Je tak možné dovolat se ochrany, když národní mechanismus selže. Stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva je totiž přípustná až za předpokladu vyčerpání všech národních opravných prostředků, v České republice včetně ústavní stížnosti. Rozhodnutí Evropského soudu tak nejen, že může přinést zadostiučinění diskriminovaným, ale také veřejně upozorní na tyto případy a může tak vyvinout tlak na členské státy, aby zlepšily mechanismus ochrany. Samozřejmě je rozhodnutí soudu pro členský stát právně závazné a ten je povinen se jím řídit.

V jakých případech můžeme podat stížnost k Evropskému soudu?

Evropský soud pro lidská práva se zabývá jen nejzávažnějšími případy porušení práv, a cesta k němu je skutečně dlouhá. Je také nutné si uvědomit, že to, za jakých podmínek může soud rozhodovat a o čem rozhoduje, závisí na vůli členských států Rady Evropy, které určily obsah Úmluvy a vymezily v ní lidská práva, která jsou podle nich hodna ochrany a jedině ony mají pravomoc ji měnit. Přesto je třeba považovat existenci a činnost Evropského soudu za velmi důležitou a v boji proti diskriminaci nepochybně přínosnou.

Mnoho diskriminačních důvodů vyžaduje po podání stížnosti tzv. přísný přezkum. To znamená, že soud musí pečlivě zkoumat, jestli se jedná o diskriminaci nebo ne. Je to např. stížnost z důvodu pohlaví či rasy. Je vůbec možné, aby soud zjistil, na čí straně je skutečně pravda?

V Úmluvě se stanoví, že řízení se vede klasickým sporným řízením. Tedy přednesení skutkového stavu a předložení důkazů k jeho prokázání. Evropský soud má však možnost provést vlastní šetření. Jedná se hlavně o právní posouzení, tedy o to, zda v daném případě skutečně došlo k porušení práva chráněného Úmluvou.

Jak je na tom s ochranou proti diskriminaci Česká republika?

V Česku existuje Antidiskriminační zákon, který stanoví legální prostředky ochrany před diskriminací a vymezuje diskriminační důvody. Veřejný ochránce práv se taktéž zabývá diskriminační agendou. Běžně leží důkazní břemeno na žalobci, v civilním soudním řízení ale Občanský soudní řád přenáší břemeno v otázce, zda šlo o diskriminaci, na žalovaného. Spočívá to v tom, že žalovaný prokazuje skutkový děj a tvrdí, že tak došlo k diskriminačnímu jednání ze strany žalovaného. Na žalovaném je pak prokázat, že to, jak jednal, nebyla diskriminace. Takže dostupné prostředky ochrany určité jsou.

Je v Česku ochrana před diskriminací dostatečná?

To, jestli je dostatečná, je opravdu na dlouhou diskuzi. Obecně mám za to, že se u nás o diskriminaci hodně mluví, zvláště ve spojitosti s romským etnikem. Byli jsme taktéž kritizováni ze strany Evropského soudu, že posíláme romské děti do zvláštních škol, kde naprosto převažují, i když jejich počet v populaci je mnohem nižší, než počet dětí neromských. S tímto rozsudkem, tak, jak je odůvodněn, se ztotožnit nemůžu, jelikož o této problematice rozhodovali soudci, kteří tady skutečnou situaci nikdy neviděli. Za vše podle mě

mluví stanovisko jednoho ze soudců, který uvedl, že v České republice je alespoň snaha poskytnout romským dětem určité vzdělání, kdežto například v Anglii nemusí do školy Romové chodit vůbec, a nad tím se nikdo nepozastavuje.

Existuje nějaký právní důvod pro to, aby v některých profesích vydělávaly ženy za stejnou práci nižší mzdu než muži?

Tak právní důvod pro to není žádný, obecně platí, že za stejnou práci a stejný výkon by muž i žena měli být ohodnoceni stejně, jinak se bude jednat o diskriminaci na základě pohlaví. To, že odměny pro muže a ženy nejsou totožné, je všeobecně známá skutečnost. Legislativa Evropské unie se touto problematikou také zabývá. Problém vidím spíš v tom, že ženy se proti takovému postupu nebrání z důvodu strachu o své pracovní místo, zvláště v době hospodářské krize a zaměstnavatelům to vyhovuje. Poněvadž, kde není žalobce, není ani soudce.

Kromě mzdové diskriminace žen, která se v některých profesích vyskytuje, býváme svědky ještě jiných typů znevýhodňování. Mimo jiné například diskriminace na základě zdravotního postižení. Například paní Božena Čechovská, která 10 let pracovala jako zdravotní sestra, náhle onemocněla rakovinou slinivky. Vyléčila se, ale lékaři ji zakázali pracovat s tím, že má nárok jedině na invalidní důchod, který je nízký a není možné z něho vyžít. Ted' pracuje na Kanárských ostrovech. Co říkáte na to, že v Česku ji zakázali pracovat a v cizině nemá s prací problém?

Problematika a výše invalidního důchodu je upravena zákonem o důchodovém pojištění. Výše invalidního důchodu skutečně není nijak vysoká a jen z něj jako z jediného příjmu je těžké vyžít. Žijeme sice v době sociálních států, tedy, že stát má občanovi pomoci, když upadne ne vlastní vinou do bezvýchodné situace. Proto také u nás existuje i záchranný systém pomoci v hmotné nouzi. Avšak stát má být až tím posledním. Občan by měl na možnou ztrátu výdělku myslet a spořit si, případně by jej měla podržet rodina, a pak by až měl nastoupit stát.

Chápu to dobře, že jí nikdo práci zakázat nemůže?

Co se týče zaměstnávání invalidů, tak pracovat jim nikdo nezakazuje. Trh práce je přesycen, absolventi stojí fronty na úřadech práce. Pokud není práce pro zcela zdravé, o to těžší je sehnat práci pro zdravotně postižené. Nemám pocit, že by v zahraničí čekali na naše invalidní důchodce s otevřenou náručí. Takže jediným řešením je reforma systému a motivace

lidí, aby se zabezpečovali sami, avšak stát jim musí umožnit, aby měli z čeho se zabezpečit. To, že vybírá velké pojistné a pak vyplácí nízké částky jako plnění, je dlouhodobě neudržitelná situace.

Děkuji za rozhovor

Anketa

Diskriminace v České republice existuje v opravdu širokém měřítku. Svědčí o tom množství stížností na diskriminaci podané k Evropskému soudu. O těch se můžeme dočíst například v publikaci Kristýny Dolejšové Kabelové. Od pohlaví a rasy, přes jazyk, náboženství a rod až po zdravotní postižení. A jak diskriminaci v dnešní době vnímáte vy?

Lenka (34), zdravotní sestra

Já konkrétně s diskriminací osobní zkušenost nemám, i když jsem na brigádě byla svědkem výběrového řízení na určitou pozici, kterou v užším výběru vyhrála dlouholetá, ne moc dobře pracující zaměstnankyně se středoškolským vzděláním před čerstvou absolventkou vysoké školy s praktickou znalostí práce na nižším postu v téže firmě. Prostě tu práci získala neprávem, což se posléze ukázalo její nižší produktivitou práce.

Kristýna (28), nezaměstnaná

Diskriminaci nelze specifikovat na celý svět, ale jsou země, kde určitě diskriminace je a jsou to podle mého převážně země ve stylu diktátorském, i když někdy se převlékají za to, že jsou demokratičtí, což je spíše diskriminace, co se týká zemí. Když se vezme diskriminace mezi jedinci či lidmi, tak stále existuje určitá diskriminace mezi ženami a muži, avšak v téhle době už to není tak rozsáhlé jako v minulosti, ale určité náznaky stále jsou.

Michal (45), úředník

Aktuálně mě napadá jen situace, že mě guvernér České národní banky nevzal do party a během jejich likvidace českých úspor jsem se nemohl taky napakovat.

Petra (34), kadeřnice

Třeba častým případem je řízení aut. Převážná většina chlapů automaticky říká o ženách, že neumí řídit. Jo, možná nejsou stejné jako chlapi, ale každé pohlaví má v tomto jinou výhodu.

A také se naleznou chlapi, kteří to nezvládnou, ale to si připustit nedokážou a automaticky berou všechny do jednoho pytle, což není dobrý pohled.

Jan (28), radiologický asistent

Často jsou diskriminované různé typy ras, ale myslím si, že kolikrát záleží na místě, kde se vyskytuje člověk, neboť někde, kde je velká směska lidí, jako je Praha, tak tam si toho lidi ani nevšímají a přijde jim to běžné. Ale příkladem v Ostravě nejsme moc zvyklí na jiné typy ras, takže se dá říct, každý jiné rasy už většině lidí bije do očí.

Věra (71), důchodkyně

Tak diskriminovaní jsou v první řadě starší lidé. Před pár lety jsem dostala vyhazov se slovy, že pan ředitel nemá místo pro mladé lidi a já už jsem v důchodovém věku, tak bych měla jít. I když jsem do důchodu ještě nechtěla. Co budu dělat, pořád jen doma zavřená? A práci už mi nikdo nedá, kvůli věku.

Recenze

Jde zakázat diskriminaci?

V této recenzi budu hovořit o publikaci s názvem *Zákaz diskriminace* jako právní problém v judikatuře evropského soudu pro lidská práva, jejíž autorkou je Kristýna Dolejšová Kabelová, bývalá studentka Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Absolvovala také zahraniční školy, např. Turku Law School ve Finsku a Institut lidských práv ve Štrasburku. Pochlubit se může svými diplomy z komparativního práva a z mezinárodní ochrany lidských práv. Ve své praxi se zaměřuje především na zastupování před Evropským soudem pro lidská práva. Řadu let působila jako ředitelka právního oddělení ve společnosti Člověk v tísni. V roce 2008 si založila vlastní advokátní kancelář a poskytuje právní služby jak domácím, tak i zahraničním subjektům. Jen stěží bychom zřejmě mezi našimi právníky hledali někoho povolanějšího, kdo by mohl napsat knihu o tématu diskriminace.

Publikace nás seznamuje se zakotvením zákazu diskriminace v Evropské úmluvě, konkrétně tedy se článkem 14 a doplňujícím Protokolem č. 12. Dále nám srozumitelně popisuje postup Evropského soudu při posuzování stížností na porušení zákazu diskriminace. Čtenář se také dozví, jaké jsou diskriminační důvody. Ke každému typu diskriminace uvádí autorka příklady stížností podávaných k Evropskému soudu a také jeho rozhodnutí. Kristýna

Dolejšová Kabelová nezapomněla ani na stížnosti proti České republice, o kterých rozhodoval Evropský soud pro lidská práva. V této věci se nejvíce diskutovalo o restitučním procesu.

Kniha je členěna do šesti kapitol, nepočítáme-li úvod a závěr. Na každé stránce se v zápatí nachází zdroje citací použitých na dané stránce, nebo příslušné vysvětlivky. Jednotlivé podkapitoly jsou členěny velice přehledně. Za závěrem je uveden seznam použitých pramenů, seznam citované judikatury a abstrakt. Jako příloha je zde přehled rozhodnutí Evropského soudu o stížnostech na porušení článku 14 podle smluvního státu, přehled rozhodnutí Evropského soudu o stížnostech proti České republice a přehled rozhodnutí Evropského soudu o stížnostech na porušení článku 14 proti České republice.

Naprosto srozumitelným jazykem autorka popisuje celou problematiku zákazu diskriminace v judikatuře Evropského soudu a uvádí také konkrétní příklady skutečně projednávaných stížností, což hodnotím velice kladně. Strukturování knihy do kapitol a podkapitol je velice přehledné. Na knize je vidět, že její autorkou je člověk, který dané problematice skutečně rozumí.

Nejvíce mě zaujala část, ve které autorka podrobně rozebírá jednotlivé diskriminační důvody podle článku 14, tedy pátá kapitola. Kromě popisu jednotlivých kritérií totiž uvádí zajímavé příklady stížností, kterými se zabýval Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku. Některé stížnosti byly unikátní, např. když si paní Diane Pretty, která trpěla onemocněním motorických neuronů, stěžovala, že vnitrostátní právo Velké Británie a Severního Irska nedovoluje zdravotně postiženým osobám spáchat sebevraždu. Naopak nejzábavnější stížnost byla od básníka a prozaika Lubomíra Feldeka, který žaloval Slovensko. Spisovatel totiž publikoval báseň a prohlášení, ve kterém kritizoval fašistickou minulost tehdejšího ministra kultury Dušana Slobodníka. Ten podal proti básníkovi žalobu na ochranu osobnosti. Lubomír Feldek zase tvrdil, že byla porušena jeho práva na svobodu projevu a že byl diskriminován.

Protože jsem nebyla před přečtením této knihy s tématem diskriminace nijak seznámena, musím říct, že mě tato publikace velice obohatila. Jak v odborných názvech, tedy v pojmech přímá a nepřímá diskriminace, pozitivní opatření nebo „podezřelé“ diskriminační důvody, tak i v člancích a protokolech, které se diskriminací zabývají. Přečetla jsem si také stížnosti proti České republice, hlavně na restituční procesy. Nejvíce mě ale zaujaly příklady diskriminačních důvodů. Ať už byly zařazeny v hlavním výčtu, kdy se jedná o diskriminaci na základě pohlaví, rasy, jazyka, náboženství, politického smýšlení, sociálního původu, majetku, rodu a jiného postavení. Anebo ve výčtu vedlejším, tzn. sexuální orientace, věk,

zdravotní postižení, ochrana práv dětí narozených mimo manželství, postavení otců ve výkonu práv ve vztahu k dětem narozeným mimo manželství, státní občanství, profesní postavení a vojenská hodnost.

Tato kniha rozhodně není jediná, která se zabývá touto tematikou. Z publikací, které jsem dosud přečetla, tedy Teorie preferencí od Garyho Stanley Beckera a Mikroekonomie od Václava Jurečky, je ta od Kristýny Dolejšové Kabelové v tomto ohledu nejlepší. Diskriminaci se zabývá v nejširším rozsahu a uvádí více konkrétních příkladů.

Použitá grafika této knihy se pro právnickou publikaci hodí. Titulka je v zelené barvě, název knihy je vypracován zřetelným písmem, stejně tak jako jméno autorky. Pozadí tvoří text obrácený o 90 stupňů, jako ilustrace formy právního dokumentu. Obrázky ani fotografie autorka nepoužila, což vzhledem k povaze knihy nevádí. Formátování je velice přehledné a kapitoly také.

Tuto knihu bych doporučila všem, kteří se o problematiku diskriminace zajímají. Je psána srozumitelným jazykem, takže není určena jen studentům práv, ale také široké veřejnosti.

5 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo poskytnout mediální obraz diskriminace v tištěných médiích. Postupovala jsem tak, že jsem v Anopressu vyhledala články podle klíčového slova „diskriminace“. Databáze našla zhruba pět tisíc článků na tohle téma. Ty jsem separovala tím stylem, že jsem nebrala v úvahu interview, články, které již dříve vyšly v jiném médiu a články, ve kterých se o skutečnou diskriminaci nejednalo. Ze zbývajících článků jsem vytvořila grafy, které ukazují, která témata se probírala nejčteněji za období od roku 2010 do prvního pololetí roku 2014, a které médium se tématu diskriminace věnovalo nejvíce.

Výsledkem bylo, že nejčtenějším důvodem diskriminace, o kterém se psalo v celostátním masovém tisku, byl rasový původ. I když se v roce 2013 dělil o prvenství s diskriminací na základě věku. Důvodem této nejvyšší četnosti byly neustálé výtky na adresu České republiky, že diskriminuje Romy. Ať už šla tato kritika ze strany Evropské unie nebo Spojených států amerických. Naopak nejméně sledovaným tématem byla diskriminace na základě zdraví, umístila se na posledním místě v letech 2011, 2012 (kdy měla stejnou četnost jako diskriminace na základě sexuální orientace) a v prvním pololetí 2014.

Dále jsem zjistila, že médii, která se problematikou diskriminace zabývala nejvíce, byla Mladá fronta Dnes a deník Právo. Naopak nejméně o diskriminaci psaly bulvární deníky, a ze seriózních novin tomu dalo nejmenší prostor Metro.

Ke každému roku, za sledované období, jsem uvedla také obsahovou analýzu. Tam jsem uvedla ty nejzajímavější články, které byly v daném roce na dané téma vytištěny.

Seznam použité literatury

- Americké ministerstvo: Romové v ČR strádají. *Právo*. 2013, roč. 20, č. 94. ISSN 1211-2119.
- BECKER, Gary S. *Teorie preferencí*. Přeložili Sojka M., T. Kunca a J. Jonáš. Praha: Grada Publishing, 1997. 350 s. ISBN 80-7169-463-0.
- Castrova dcera čeká, že Havana letos povolí sňatky homosexuálů. *Právo*. 2010, roč. 19, č. 17. ISSN 1211-2119.
- České ženy vydělají za život o čtvrtinu méně než muži, ostatní Evropanky jsou na tom jen o málo lépe. *Právo*. 2011, roč. 19, č. 57. ISSN 1211-2119.
- Diskriminace mladých. *Metro*. 2011, roč. 15, č. 140. ISSN 1211-7811.
- Diskriminace podle věku. *Haló noviny*. 2011, roč. 21, č. 47. ISSN 1210-1494.
- Diskriminace zdravotně postižených a cizinců. *Právo*. 2012, roč. 20, č. 103. ISSN 1211-2119.
- Diskriminaci musí řešit i politici. *Mladá fronta Dnes*. 2012, roč. 23, č. 117. ISSN 1210-1168.
- DOLEJŠOVÁ KABELOVÁ, Kristýna. *Zákaz diskriminace jako právní problém v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2012. 181 s. ISBN 978-80-87146-60-6.
- ENGLISH, Rosalind. Odievre v France. *ICOR Resources: Human Rights & Public Law Update* [online]. 2013 [cit. 2014-05-04]. Dostupné z: http://www.1cor.com/1315/?form_1155.replyids=828
- Evropské ženy berou méně než muži. *Právo*. 2014, roč. 21, č. 54. ISSN 1211-2119.
- Francie: poslanci schválili zákaz burky na veřejnosti. *Lidové noviny*. 2010, roč. 22, č. 161. ISSN 0862-5921.
- FROUZOVÁ, Kateřina. Praha neposílá do zvláštní školy tolik Romů jako regiony. *Mladá fronta Dnes*. 2014, roč. 25, č. 18. ISSN 1210-1168.
- FROUZOVÁ, Kateřina. Příkaz školám: Spočítejte romské děti s retardací. Ale jak je poznat?. *Mladá fronta Dnes*. 2013, roč. 24, č. 225. ISSN 1210-1168.
- FRYŠAROVÁ, Eva. Pražské ženy berou méně. Na vině není jen diskriminace. *Mladá fronta Dnes*. 2011, roč. 22, č. 93. ISSN 1210-1168.
- HALÍKOVÁ, Milada. Vysoký věk prohrává u zaměstnavatelů. *Haló noviny*. 2010, roč. 20, č. 163. ISSN 1210-1494.
- HÁNYŠ, Rostislav. Loučná zaplatí očkování proti rakovině čípku. *Mladá fronta Dnes*. 2010, roč. 20, č. 19. ISSN 1210-1168.

- HARDOŠ, Jiří. Školka nepřijala dítě s horším zrakem, otec ho žene k soudu. *Právo*. 2013, roč. 20, č. 127. ISSN 1211-2119.
- Homosexuálové už nemusí v americké armádě mlčet. *Hospodářské noviny*. 2011, roč. 55, č. 185. ISSN 0862-9587.
- Homosexuálové v Unii dál pocítují diskriminaci, Česko vcelku tolerantní. *Právo*. 2013, roč. 20, č. 115. ISSN 1211-2119.
- JANOUSEK, Petr. Jak učit o homosexualitě? Němci řeší ožehavé téma. *Mladá fronta Dnes*. 2014, roč. 25, č. 11. ISSN 1210-1168.
- JUREČKA, Václav. *Mikroekonomie*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2013. 366 s. ISBN 978-80-247-4385-1.
- KOLMAŠ, Michal. Švindl na stát. S postiženými. *Lidové noviny*. 2014, roč. 26, č. 105. ISSN 0862-5921.
- Komisařka OSN: Romové v Česku trpí. *Právo*. 2010, roč. 19, č. 54. ISSN 1211-2119.
- Kritika: Česko stále diskriminuje ženy. *Mladá fronta Dnes*. 2010, roč. 20, č. 238. ISSN 1210-1168.
- KUBÁLKOVÁ, Pavla. Školám hrozí zrušení. Za diskriminaci. *Lidové noviny*. 2010, roč. 22, č. 79. ISSN 0862-5921.
- KVAPIL, Karel. Bez práce je čtvrtina lidí nad padesát let. *Právo*. 2013, roč. 20, č. 7. ISSN 1211-2119.
- KVÁŠOVÁ, Sabina. Řídí lépe muži, nebo ženy? Rozhodoval soud. *Hospodářské noviny*. 2012, roč. 56, č. 25. ISSN 0322-7774.
- Lidé si stěžují na romské děti kvůli hřišti. *Mladá fronta Dnes*. 2010, roč. 20, č. 77. ISSN 1210-1168.
- MACHÁLKOVÁ, Jana. Ženy se v práci často podceňují a diskriminaci považují za běžnou věc. *Hospodářské noviny*. 2012, roč. 56, č. 51. ISSN 0322-7774.
- MARTINEK, Jan. Analýza: Diskriminace Romů trvá. *Lidové noviny*. 2011, roč. 24, č. 239. ISSN 0862-5921.
- Muslimové čelí eurodiskriminaci. *Haló noviny*. 2012, roč. 22, č. 98. ISSN 1210-1494.
- Němci ocenili Romy z ČR za boj proti diskriminaci. *Právo*. 2010, roč. 19, č. 292. ISSN 1211-2119.
- Novartis má zaplatit čtvrt miliardy dolarů za diskriminaci žen. *Právo*. 2010, roč. 19, č. 116. ISSN 1211-2119.

Ombudsman: Školky se dopouštějí diskriminace. *Právo*. 2011, roč. 19, č. 40. ISSN 1211-2119.

Papež: Mladí katolíci jsou diskriminováni. *Mladá fronta Dnes*. 2011, roč. 22, č. 194. ISSN 1210-1168.

PETŘÍČKOVÁ, Iva. Věk nad 50: v Česku problém, jinde výhoda. *Hospodářské noviny*. 2014, roč. 58, č. 21. ISSN 0862-9587.

POLOCHOVÁ, Iveta. Svoboda vyznání ano, ale s mírou. *Lidové noviny*. 2013, roč. 25, č. 13. ISSN 0862-5921.

Proti diskriminaci vědkyň. *Haló noviny*. 2014, roč. 24, č. 55. ISSN 1210-1494.

Průzkum: antikoncepce a potraty katolíkům nevadí. *Lidové noviny*. 2014, roč. 26, č. 35. ISSN 0862-5921.

REZLEROVÁ, Jaroslava. Postavení žen na trhu práce je stále složité. *Právo*. 2013, roč. 20, č. 78. ISSN 1211-2119.

Romové čelí diskriminaci v jedenácti zemích Unie. *Právo*. 2013, roč. 20, č. 27. ISSN 1211-2119.

Rusko. Děsivá vražda gaye šokovala zemi. *Metro*. 2013, roč. 17, č. 92. ISSN 1211-7811.

RŮŽIČKA, Jiří. Na Zlínsku nechtějí očkovat na pneumokoka. *Právo*. 2010, roč. 19, č. 16. ISSN 1211-2119.

ŘÍHOVÁ, Barbora. "Ignorujete diskriminaci školáků". *Lidové noviny*. 2011, roč. 24, č. 152. ISSN 0862-5921.

Senioři doplácují v bankách na svůj věk. *Právo*. 2013, roč. 20, č. 213. ISSN 1211-2119.

Slovensku hrozí za diskriminaci žen unijní soud. *Hospodářské noviny*. 2010, roč. 21. ISSN 0862-9587.

TRDLA, Martin. Romové musí do zvláštních škol. Jde o rasismus?. *Mladá fronta Dnes*. 2012, roč. 23, č. 75. ISSN 1210-1168.

USA o lidských právech: Česko dál diskriminuje Romy. *Právo*. 2014, roč. 21, č. 51. ISSN 1211-2119.

VAVROŇ, Jiří. Diskriminaci kvůli věku zažila v Česku více než polovina lidí. *Právo*. 2011, roč. 19, č. 12. ISSN 1211-2119.

Výbor OSN: České školství diskriminuje Romy. *Právo*. 2012, roč. 20, č. 40. ISSN 1211-2119.

WINTER, Jan. Věková diskriminace. *Lidové noviny*. 2011, roč. 24, č. 108. ISSN 0862-5921.

Seznam grafů

Graf 3.1	Rozložení témat diskriminace v roce 2010	s. 22
Graf. 3.2.	Diskriminace v tisku za rok 2010	s. 22
Graf. 3.3.	Rozložení témat diskriminace v roce 2011	s. 26
Graf. 3.4.	Diskriminace v tisku za rok 2011	s. 27
Graf. 3.5.	Rozložení témat diskriminace v roce 2012	s. 31
Graf. 3.6.	Diskriminace v tisku za rok 2012	s. 31
Graf 3.7	Rozložení témat diskriminace v roce 2013	s. 35
Graf 3.8	Diskriminace v tisku za rok 2013	s. 35
Graf 3.9	Rozložení témat diskriminace k pololetí 2014	s. 38
Graf 3.10	Diskriminace v tisku za pololetí roku 2014	s. 39

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- беру на вѣдомі, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 9. 5. 2014

.....

Veronika Polášková